Tabula articulorum super tractatum sequentem.

De originali institucione et prima inchoacione canonicorum. Articulus primus.

Confirmacio predictorum ex verbis sanctorum patrum et cur clerici sic vocentur et que data sunt eis a Christo stipendia vite et an licite habeant propria. Articulus 2us.

Quod canonici obligentur ad vitam valde virtuosam et contemplativam castam et humilem. Articulus 3us.

De hiis que canonicis specialiter iniungitur. Articulus 4us.

Cur clerici seu canonici non debeant arma portare neque bellare nec comam laxare nec usurarii esse. Articulus 5us.

Quod corporis castitati mentisque puritati canonici teneantur esse intenti, locaque monialium claustralium frequentare non debeant nec earum clausuram intrare. Articulus 6.

De sobrietate canonicis observanda omnique crapula et ebrietate penitus vitanda. Articulus 7.

Qualiter prohibitum sit clericis et ministris ecclesie negociacionibus intendere seu secularia officia vel commercia exercere. Articulus 8.

Cur clerici canonici et in sacris ordinibus constituti debeant mimos et ioculatores ac histriones vitare ludumque alearum ac taxillorum atque tabernas. Articulus 9.

Introductio variarum consideracionum salubrium ex quibus universi fideles presertim ministri ecclesie contempnere debent omnem superfluitatem et vanitatem ludorum iocorum et delectacionum inanium. Articulus 10.

De condecenti vestitu ecclesiasticorum presertim canonicorum et de multiplici eorum excessu in vestibus et de cupiditate eis vitanda. Articulus 11.

Ne cum canonicis femine commorentur exceptis propinquis et vetulis. Articulus 12.

Quod castitas corporis et mundicia cordis valde specialiter decet sacerdotes atque canonicos. Articulus 13.

De imprudencia et periculo sacerdotum et canonicorum mulieribus cohabitancium ex verbis sanctorum. Articulus 14.

LANDES- UND STADT- BIBLIOTHEK DÜSSELDORF

De eadē materia ex reuelacōibꝫ scē v̄ginis katherine de zenis ac scē brigide vidue. Ar·lꝰ xv.

Q̄rm̄ v̄tuosi et diuini teneant̄ esse canoīci et om̄s ī sacris ordinibꝫ ↄstituti ex v̄bis diuini et magni dyonisij. Ar·lꝰ xvi.

De qualitate canoīcoꝝ ex v̄bi s̄ci ber·di. Ar·lꝰ xvij.

De districto et metuendissīo dei iudicio clericis ī minēte ex v̄bi gloiosi bernardi. Ar·lꝰ xviij.

Qualit̄ sit orandū cantādū psallendū ac seruiendū altissimo. Ar·lꝰ xix.

An discantꝰ ī dino obseq̄o sit ↄmēdabilis et de vitandis ī cantu. Ar·lꝰ xx.

Con̄ excusacōēꝫ quoꝝdā excusanciū se ab obseruacōē eoꝝ q̄ dca sūt ad canoīcos ptinē q̄a honestas ecclē ut dicūt aliud iā req̄rit q̄ olī. Ar·lꝰ xxi.

De piculositate plalitatis bn̄ficioꝝ. Ar·lꝰ xxij.

Qualit̄ sacerdotes et canonici debeāt hospitalitatē seruaē. Ar·lꝰ xxiij.

An canoīci et mīstri ecclē q̄ de suo p̄trimonio possūt se sustentaē licite ↄuertāt ī vsus suos bona ecclie. Ar·lꝰ xxiiij. Ar·lꝰ xxv.

Qualis esse debeat canoīcoꝝ p̄latus puta decanꝰ.

Con̄ sup̄biā edificioꝝ. Ar·lꝰ xxvj.

De quibusdā antiq̄s iurībꝫ de pluralitate bn̄ficioꝝ vitanda. sup̄ q̄ nō cadit dispēsacio q̄ntū ad id q̄d ī eis ē de iure n̄ali. Ar·lꝰ xxvij.

Exhortacio ad clericos. Ar·lꝰ xxviij.

Explicit capl̄a.

Incipit tractatꝰ mḡri dyonisij carthusien̄ de vita sacdotū. P̄hemiū.

Maledictꝰ hō q̄ facit opꝰ dn̄i negligent̄. Ieremie xlviij. Deꝰ maiestatis īmēse ī suo obseq̄o despicit īdeuotū. euomit tepidū. negligētē et ipm̄ detestat̄. Deniq̄ꝫ si p̄ncipes huiꝰ seculi exigūt sibi reuerent̄ ac p̄mpte seruiri. q̄ntomagis dn̄s vniu̇soꝝ cuiꝰ excellencia ē penitꝰ īfinita. vult iubꝫ et req̄rit ut ei cū p̄cipua diligēcia obsequam̄.

Io monet apl's dicēs. Seruiam⁹ deo cū metu ⁊ reuerē-
cia. Et demum exhortat'. Cū metu ⁊ timore ac tremore
vrām salutē operamini. Porro met⁹ timor ⁊ tremor diligē-
ciā pariūt. sollicitudinē spūalē inducūt. negligē-
ciāq3 abhorrēt. q̄ten⁹ sicut ait scriptura. Sollicite ambu-
lem⁹ inquit corā deo ineffabilit' metuentes ne oīpo-
tētis oīa intuentis presenciā in aliq° offendam⁹. Timor namq3
sollicitat mentē ad cauendū pericula. sicq3 timor dei
hoīes reddit sollicitū ad vitandū pccā. Ideo prout in
ecclīastico legit'. Qui sine timore ē iustificari nō pt. Et
salomō loquit'. Timor dei fons vite ut declinet a rui-
na mortis. Et rursus fatet'. Qui timet deū nichil
negligit. Hec quippe detestanda negligencia que male-
dictiones ⁊ condempnaciones meret' eternā. salubri sollicitudini
ac virtuose diligencie extat contraria. Cū ergo timor dei dili-
gēciā gignat. constat q̄ hō timorat⁹ nil negligit. Merito
itaq3 dixit ps. Timete dnm oēs sci ei⁹ qm nichil de-
est timētibus eū. qd de casto ⁊ filiali dei timore ē acci-
piendū. Cū ergo tanta sit hui⁹ diuini timoris salubritas
iure nos docet tota sacra scriptura ut cuncta que agim⁹ cū
dei timore agim⁹. in tantū ut laudacio qua deū lauda⁹
⁊ glacio qua in ipo gl'am tribui admisceant' ac sacro
metu altissimu concīant. Propterea ait vir scs. Seruite
dno in timore ⁊ exultate ei cū tremore. Et certe sic deū
laudare ē speciale donū gr'e. Iuxta illud iob. Ab aq'-
lone aurū venit ⁊ a deo formidolosa laudacio. Itē
pe cū vniuse iusticie nr̄e attestante magno ysaia.
sint q̄si pann⁹ menstruate. ⁊ oroibz psalmodys ac ce-
teris actibz nr̄is bonis multe ac misere distractiones
⁊ defectuositates sint mixte. nonne merito in oībus
timoratos custoditos sollicitos nos ee oportz. ne in ipis
q̄3 bonis actibz nr̄is dnm offendam⁹. atq3 a iusto
metuēdoq3 iudice reprobem'. Vnd' sic abbas aglia-
ton dixit. Si de⁹ imputauit nobis distractiones ⁊ negli-
gēcias q̄s orando incurrim⁹ nō potim⁹ ee salui. Sū-
mo conatu negligēcia in oī deitatis obsequio cauea⁹.

vn̄ ⁊ thomas ī scđa scđe q̄stioē xlix affirmat. Neglige̅
cia ē defect⁹ debite sollicitudīs ⁊ spūitali ac bone
sollicitudini directe opponitᵘʳ. Et sicut sollicitudo illa
ad prudēciā. sic negligēcia ad īprudēciā ptinet. Nā
ut ait ysidor⁹. Negligēs dicitᵘʳ qⁱ nō eligens. Ob hoc
sicut elcīo eoꝝ q̄ sūt ad finē nccīa ā accōmoda ē act⁹
pdēcie. sic taliū omissio ē negligēcia. q̄ ex īcōsideracoē
pcedit. Si eī cōsidèt hō attēte ⁊ dignitate dei sapi
entis ac metuendū ei⁹ iudiciū. pmia q̄ꝫ obedienciū
ei. īobediēciūqꝫ tormēta. mox īcipit formidaȓe. negli
gēciā abhorrè. ⁊ op⁹ dei cū diligēcia adiplè. De
ruptīi scs̄ gre⁹ xxiiij moraliū asseȓit securitatem
mrēȝ esse negligēcie. Sȝ hoc redit ī idē. Est nāqꝫ
qdā securitas bona ex testīonio cōsciē pure pcedēs.
De q̄ puerbioꝝ xv salomon cōtestat. Secura mēs qⁱ
iugē cōuiuiū. Alia ē securitas piculosa ex errore
ā ex īcōsideracoē descēdēs. q̄ homo ppa nō attendit
picula. nᶜ pensat se ī medio laq̄oꝝ pgē. ac deū
mltiplicat seu eciā cōtinuᵉ offendisse. ⁊ nesciè an
aōre sit dign⁹ an odio. an pdestinat⁹ an reprob⁹.
an saluād⁹ an etnali dāpnād⁹. De q̄ dāpnabili ac
piculosissiā securitate dicitᵘʳ ecclīastes viij. Sūt īpij q̄ ita se
curi sīt. ac si opa habeāt iustoꝝ. Sicqꝫ tn̄ securitas ista
q̄ⁱ negligēcia ex eadē oriūtᵘʳ radice. nᶜ obest eandē
culpā ex diuisis habè originē. Simꝰ itaqꝫ vè prudē
tes circūspecti sollicitⁱ tā̄ aīalia vndiqꝫ oculata. Pona
m⁹ qꝫ corda nr̄a s̄ᵉ itinēa nr̄a sicᵗ hortatᵘʳ aggeus ppha.
ut nō eam⁹ ī viā triune ne paulopost īcidam⁹ tormē
ta gehēne. Pōdēm⁹ ac īplea⁹ qđ ait scriptura. Btūs hō
q̄ sp̄ ē pauid⁹. Et sp̄ x qⁱ timētes sᵉ me fluct⁹ timuī
deū. Hic scs̄ iob cōsiderans īqt. dm̄ tiore sollicitoe. Vereꝫ.
Vebar oīā opa mea. sciēs q̄ nō pcēs deliquēti. Sapiēs
eī ī oībȝ metuit. utpote incert⁹. an act⁹ sui ex caritate p
cedāt. ac dō cōplaceāt. ⁊ q̄a horrēdū ē īcadè ī man⁹
dei viuētis q̄ terribilis ē ī cōsilijs suis sᵉ filios hoīm.
de q̄ utiqꝫ ignoām⁹ qⁱ ī secreto sapiē sue de nob decre
ueit. ⁊ qđ finalᵉ fiet de nob. Attn̄ si oī exclusa neg

ligentia. et cum timore ac reverentia indesinenter studuerimus
deservire. possumus pie de meliori sperare. Si vero opus eius
exercuerimus negligenter. cum illis peribimus. de quibus prophetia loquitur
deus. Maledicti qui declinant a mandatis tuis. Hec de timo-
re dei et negligentia devitanda. breviter tetigi. quia in isto
opusculo intendo de debita conversacione canonicorum sive
sacerdotum specialiter aliqua memorare. quorum prochdolor status
iam grandem devenit ruinam et ad deformacionem pene
extremam. quamquam inter eos de gratia dei sint aliqui boni.
quatenus saltem ex dei timore excitentur ad meliora. inter
quos sunt multi mihi karissimi. qui et caritatem suam ad me mul-
tociens ostenderunt. quorum amore hec conscribuntur. Hic de ista
materia fundamentalius quo deo auxiliante potero lo-
quar. **De originali institucione et prima inchoacione canoni-**

Actuum iiij refert beatus lucas **corum. Articulus primus.**
evangelista. quemadmodum in exordio primitive eccle-
sie misso desuper spiritu sancto universi fideles in iherusalem congregati vix-
erunt in communi proprium nil habentes dividebaturque singulis sicut
indiguerant. Que vita tam diu duravit in illis quamdiu
beatissimi apostoli aderant et ipsos fideles rexerunt. Divisis vero
apostolis et sanctissimo iacobo minore in iherusalem primitive ecclesie
presidente. adhuc per tempus aliquod duravit. devotissima ac fer-
ventissima illa communis vita. Sed cum cepissent per universam iudeam
et galileam atque samariam multiplicari credentes et multa
milia regenerari in christo. non bene poterat vita illa communis
ab omnibus observari. Fervor quoque prime devocionis paulatim
refriguit. et calor sanguinis christi in corde credentium pro maiori
eorum parte tepuit successive. ita quod maior pars fidelium tam ex
iudaismo quam ex paganismo conversorum cepit propria possidere
et observantiis preceptorum esse contenta. Verumptamen multi devo-
cionis prioris et conversacionisque memores desuper illustrati atque suc-
censi a spiritu sancto cum ingenti profectionis amore. ac paupertatis ar-
dore. vitam illam communem denuo assumpserunt et apostolicam institucionem
innovaverunt. Quam ut expedicius ac liberius complere possent
a ceteris se sequestraverunt fidelibus. et in suburbanis ac
locis secrecioribus commorari ceperunt. viventes non tantummodo
in communi sed a coniugiis quoque abstinentes et suos parentes ac propria

[...] institucione et prima inchoacione canonicorum articulus 12

quos corporalit' relinquetes. sub obediētia sc̄a scd̄m euā
gelica saluatoris ↄsilia ↄsūsantes ī solitarie ↄmanen
tes. ex qb3 vita cenobitalis seu monastica sūpsit exor
diū. ꝑut ī scd̄o collacōnū volumīe. Cassian9 ex v̄bis
piamonis abbatis refert diffuse. Atq3 ut idē testat'
scd̄o libro de īstitutis scoꝝ p̄rm apud allexādria ꝑba
tissi q̄da mōchi erāt a sc̄o marco euāgelista īstituti
q̄ nō solū scd̄m aplica īstitucōēs ī qb3 vixerūt s3 mlto
sublimiora adiacētes. tā abstinētissimā ⁊ rigorosissiaꝫ
vitā duxerūt. oroi ⁊ ↄtēplacōi iugit' ītendētes. ī tātū
q͞p tā iudei q͞p pagani s' hoc mirabant'. Racōni q3 ⁊ op̄i
manuū tā īdesinent' die ac nocte fuerūt ītenti q͞p vix
scd̄o ā t'cio die ciboꝝ appetit9 ā mēōria mentē eoꝝ
pulsabat. Denīq3 huj9 ↄcordat qd̄ ī libro de illustri
b3 viris sc̄s narrat ierōnim9. Marc9 īq͞ens euāgelista
p̄m9 allexandrie x̄pm̄ ānūcians īstituit eccl͞a3 ibi
tāta vite ac doctrīe ↄtinētia. ut vniuisos x̄pi sectatoēs
ad exēplū sui īpellēt. Et rursꝰ. Philo iḡt disertissi9
iudeoꝝ id cto a nob' int' sc̄ptores ecclesiasticos poit'.
q͞a ī libro quē sc̄psit de p̄ma marci euāte eccl͞a. apud
allexandrie vrbē ī laude v̄sat' nr̄oꝝ. x̄pianos nō solū
ibi s3 ī mltis q͞3 ꝓuīcijs eos eē ↄmeōrans ⁊ habitacula
eoꝝ mōsteria nūcupās. Ex q° appet tale fuisse p̄mo rec
dētiū ecclesiā q̄les mō sūt monachi. ⁊ q̄les fuisse
p̄mos credētes ī actib3 ap̄loꝝ sc̄s recitat lucas. Fecit itaq3 phi
lo librꝫ de vita ↄtēplatiā ī q° asseit p̄mos illos btī
marci discipulos ↄtēplacōi ⁊ oroi s͞p fuisse ītentos.
Ptea q͞p vera sint ista ex doctrīa dīui ⁊ magni dyo
nisij ī libro de ecclesiastica ierarchia clarissie īnotes
cit. Ibi eñi sc̄s ille describit ritū ↄsecracōis mōchoꝝ
tpe aploꝝ ac p̄mitiue eccl͞e valde deuotū. Insup q̄
mō p̄tacto se subtraxerīt a turba fideliū ꝓp̄ia possiden
ciū ī duo gn̄a sūt diuisi. Clarida ei ut dcm̄ ē vita
⁊ ꝓfessione supserīt mōsticā. Alij it' hoīes sclares
ꝑmaserīt ⁊ deseruierīt eccl͞e sub scoꝝ ep̄oꝝ viuētes
regimīe. Sā naq3 ep̄i q̄ illis fuerīt t̄pib3 ↄiūxerīt
sibi deuotos fideles ⁊ litatos. q' erāt ep̄oꝝ domesti

q̄ q̄ ipe domū ꝑsulū ꝯmorātes ⁊ int͛ se vitā coēꝫ ac
scām ducētes iux̄ pductā aplicā institucōes cū addici
onibꝫ obseruācijsq̄ deuotis q̄s eis sc̄i tradidert epi
quoꝝ clerici erāt ⁊ cū ipis epis laudibꝫ dei vacātes
ac media nocte surgētes q̄ paulopꝰ ad ꝑsoluendū noc
turnū ac matutinale officiū. Verūptn̄ isti mōchoꝝ
nō fecerūt vota illa solēpnia oī religiōi monastice sba
lia. Hij itaqꝫ vident͛ fuisse īceptores atqꝫ p̄mordia
vite ⁊ ~~ca~~ vocacōis canonicoꝝ. Et͛ cū oms cū epis scās
ꝯmorāi nō possent disposita sūt ī locis deuotis q̄ col
legia sūt vocata. sub epoꝝ regimīe mediāte decano.
quoꝝ eciā loca mōsteria dicebāt͛ hebāt refectoriū
vnū ⁊ dormitoriū diuīs obseqīs diligent͛ intenti.
oēsqꝫ ī cōtinēciā summe viuītes. Hīc clemēs papa ī
qīta scribit eplā. Dilectis fribꝫ ⁊ ꝯdiscipulis iherosoli
mitanis cū carissio frē ⁊ coepō iacobo cohabitātibꝫ Cle
mēs epc̄ salutē. Cōis vita oībꝫ utpote clericis ē necīa
⁊ maxīe hijs q̄ dō irreprehēsibilr̄ cupiūt militare ⁊ vi
tā aplōꝝ eorūqꝫ discipuloꝝ volūt sectari q̄ ꝑt͛ doctrīas
⁊ exēplis aplōꝝ obedie pcipimꝰ. Hīc demū ieronimꝰ
ad nepocianū. Clericus igr̄ talē exhibē se debet ut
⁊ ipē possideat dnm̄ ⁊ deꝰ possideat eū. ⁊ cū scriptū
sit. Ps mea dn̄s. nichil extra dnm̄ hr̄e pt̄ qꝫ si quippiā
aliud habūit ꝑt͛ dnm̄ ps eiꝰ nō erit dn̄s. Vbi glā. Si
autē si argētū si possessiōes q̄ varia supellectilē cū
hijs ptibꝫ dn̄s ~~eiꝰ~~ ps fieri nō dignat͛. De hac matia
ī decreto ca xij plenꝰ ꝯtinet͛. Vn̄ rursꝰ scribit ieroni ꝯ
Duo sūt gnā xpiānoꝝ. vnū qd̄ mācipatū diuino obse
qo ⁊ deditū ꝯtēplacōi ⁊ orōi ab oī strepitu tpaliū
cessare ꝯueīt ut sūt clerici ⁊ deo deuoti q̄ simplici vic
tu ⁊ vestitu ꝯtēti nullā int͛ se ꝓprietate hn̄tes dnt
oīa hr̄e coīa ⁊c. Cōfirmaº pdcōꝝ ex vbi scōꝝ pcm̄ ⁊
cur clerici sic vocent͛ ⁊ q̄re dā sūt eis a ꝑplo stipēdia vite
Sanctꝰ doctor ac ꝑsul ⁊ an licite habeāt ppā. Ar. lq 29.
Ysidorꝰ vij ethimologiāꝝ libº disseruit. Cleri
⁊ clericos hic credimꝰ appellatos. qꝛ mathias sorte

elcōs ē quē p̄mo p̱ aplōs legim⁹ ordiatū. Cleros enī grece sors vl' hereditas dicit᷑. Ppterēa ergo dc̄i sūt clerici q᷑ de sorte sūt dn̄i. vl' q᷑ dn̄i ptē hn̄t ⁊ de⁹ eorū ps ē. Gnalr̄ aūt clerici nūcupati sūt om̄s q̄ i eccl'a xp̄i deseruiūt. oēs quoꝝ grad⁹ ⁊ noīa hec sūt. ostiarius. psalmista. lcōr. exorcista. acolit⁹. subdiacon⁹. dyacon⁹. psbr. eps. Ampli⁹ gt̄iano testāte maioꝝ ⁊ minorū distinctio sacdotū i nouo testamēto ab ipo xp̄o imediate sumpsit exordiū q̄ duodecī aplos tm̄ maioēs sacdotes ⁊ septuaginta duos discipl'os tm̄ minoēs istituit sacdotes. Beatissimū vō petrū i sūmū sacdotē elegit cui et claues regni celoꝝ p oib᷑ ⁊ p̄ oib᷑ tribuit ⁊ a se petra petri sibi nomē iposuit. Hac eandē formā secuti apli in singul' ciuitatib᷑ epōs ⁊ pbr̄os ordinauerūt. leuitas aūt id ē dyaconos ab aplis legim⁹ ordinatos. Iferiores vō ordies vtpote subdyaconos acolitos ⁊c. procedēte tpe eccl'a sibi ꝯstituit. Insup sicut raymūdus Iohes vltric⁹ aliiq᷑ testat᷑. ideo a laycis ⁊ sclarib᷑ data sūt tpalia bona eccl'e. vt q᷑ laycus tpis nō vacant ingit᷑ oroib᷑ atq᷑ diuis obsequis imorai ac ihere. ministri eccl'e clerici suppleant vices. ⁊ ipsm̄ laycoꝝ orādo ac ministrādo ⁊ satisfaciēdo p ipis q̄rū elemosinis stipēdiisq᷑ fouent᷑. Postremo sicut iā patuit nō solū tpe p̄mitiue eccl'e s᷑ ⁊ postea plimis ānis clerici ⁊ canonici p̄p̄ia hrē nō poterāt. p̄mo eodē refectorio ac dormitorio vtebāt᷑ q̄d postea p dispēsacōē q̄ aliis modis mutatū ē. declinate ad deplorādā ruinā eccl'a i capitib᷑ suis ac mēbris quā vtinā ad p̄stinū modū feruorē ac istitutū reducē dignet᷑ ops. Verū q̄ quanta ⁊ q̄lia vicia orta sint atq᷑ cotidie oriant᷑ ex relaxacōe illa vite cōis dormitoriiq᷑ eiusdē. experiencia potius docuit ⁊ ondit q̄ lingua ⁊ possit exprime.

Ex canonici obliget᷑ ad vitā valde virtuosā ⁊ exēplarē castā ⁊ humilē. Arl⁹ iiij.

Sicut euāgelica lex ab vnigenito dei filio tradita. ⁊ lex toci⁹ caritatis ⁊ pietatis lex vtiq᷑ toci⁹ pfcōis docēs cuncta carnalia ⁊ terre

na ɔtepne spitualia ac dina ingit affectae sumo et inva
riabili deo mete pura ac funda iessabilr adhere. Sic
xpiani p vniusis nacoibz mundi tenent esse caritatiui
pij spitales diui exeplaes pacietes humiles casti sobrij
et pfti. nc alit digni sut a xpo xpiani vocari. Non ei
sufficit eis xpm seq p fide dutaxat. Sz necatiu e ad
salute atqz ad salutare xpiana vocacoez ut p ydonea
obseruacia preptoz. p excitacoez vtutu. p vita deo
placete. dnm deu suu ihm xpm sectent. quadmodu
ipemet dns et saluator fatet. Quid iquiens dicitis
m dne dne et no facitis q dico. Quo ɔstat q inanit
et idigne noiet eu dnz quicqz trasgredit dei preptu.
Hic itm dixit Non ois q dicit m dne dne itrabit i
regnu celoz. Sz q fac volutate pris mei q i celis e.
Itez. Estote pfti sicut et pr vr celestis pfcs e. Denuqz
q spitales ee teneat pandit apls dicens. Qui aut st xpi
hoc e ptinetes ad xpm tpe veri msti ipius carne sua cru
cifixerunt cu vicijs et ɔcupiscencijs. Itaqz xpiani tenet
xpiformit uiuai id e xpm i oi humilitate caritate pa
ciencia sobrietate ɔtinencia imitari. Alioqui ad maiore
sua dapnacoez xpiani vocant. Ideo iohes ait aplus.
Qui se dicit i xpo manere debz sicut ille ambulauit et ipe
ambulare. Intea q itegre et sincere oportent dno obedire
elucescit ex vbis apli iacobi ptestatis. Quicuqz tota le
ge ipleuit offendat aut i vno fcus e oim reus. Ecce q
arta e via salutis cu p vno vbo ifligat etna dap
nacio. Queadmodu vitas ɔtestat. Qui dixit fri suo
fatue reus erit gehene ignis. Simile q ul vnu scanda
lizauit pusilloz. tormeta incipit iferoz. eode dno
affirmante. Qui scandalizauit vnu ex hijs pusill q i me
credunt expedit ei ut suspedat mola azinaria i col
lo eius et demrgat i pfundu maris. Amplius vniusis
i se credetibz iussit legifer nr. Diligite inimicos
vros bnfacite hijs q vos oderut et orate p psequetibz
et calupniantibz vobis. Hec g et multa silia ardua
ad quelibz ptinet xpi fidele. Porro quo aliqs in

altiori ē gradu ꝗ̄ statu q° plura ꝗ̄ maiora sortitꝰ ē dona
eo ad virtuosiorē obligatꝰ ē vitā. Cetei cui plꝰ datū est
ab eo plꝰ reqret. Cum g° canonicꝰ ē nō solū ad pacta
tenet ewangelice legis precepta. ſ; etiā ad ea q̄ canonicis
speciali iniungūt. Cum vō nō solū extat canonicꝰ ſ; ēsup
i aliq sacro ɔstitutꝰ ē ordie ult' pdcā obligat' ad ea
q̄ ɔstitutis i ordie illo pcipiūt; q2 si platꝰ pastor ve
fuit seu curā assūpseit aīarū ad multa maiora ac sub
limiora tenet. Cū itaq2 dcm sit ministros ecclē atq2 ca
nonicos idcō clericos appellari. qm̄ ipi speciali sūt sors
seu ps ac hēditas dei. utpote diuinis i obsequiis ma
cipati ac deputati patz q2 excellēt' sic viuē obliget'
ut inuisibiles hostes diui honoris nichil iuris ac do
minii i ipis obtineat. ſ; oīno ~~nō~~ cū stabili ac sin
cera fidelitate ad dm ptineat. Iterū dcm ē idcō cleri
cos seu canonicos tpales redditꝰ a laycis assigna
tos. q̄ten9 nō solū p sua salute ſ; et vice ac loco lay
coꝝ oipotēti ministret ministriq2 iudice nō sibi dūtax
at; ſ; eis q3 q̄rū viuūt stipendiys placare et recōsi
liare sēp conent' eiꝰq2 laudibꝰ oroibꝰ et ministeriꝰ p
se ac fūdatoribꝰ et bnfactoribꝰ suis debite vacēt ac
īmorēt. Vn eliciť q° pie ac virtuose obligati sūt vi
uē q̄teꝰ de plenitudie sue virtuositatis et de suoꝝ ha
būdācia meritoꝝ ptis suis tā viuis q2 mortuis sic valeāt
cōmode ac subuenie. Ideo hōs canonicos et ceteros ad
q° tenet' oroēs laudes et psalmodias tenet' cū di
ligētia grandi psoluē. haut dubiū qui distīcte sol
licite et deuote. seq2 ministros deo dignos ac placi
tos exhibē. alioqn̄ nil iuris habebūt i bonis ecclesie
i patrimonio crucifixi. i stipēdiys militū dei. p ut p
fūdꝰ doctor wilhelmꝰ pisiens' i plurimis locis testat'.
Vlteriꝰ q3 i sūma sua. et ɔsonant raymūdꝰ durandꝰ
iohēs ac aly. De hys q̄ canonicis spalit' iniungūt.

Quēadmodū iux' scīm psi/ Articulꝰ iiij.
Q doꝝ clericꝰ nūcupat' a cleros q2 ē sors seu ps.
q2 speciali de sorte ē dei et deꝰ ē eiꝰ hēditas. sic ca

noiez appellat' a canon q' e regula. atq3 ut gracian' as
serit. regula dicit' eo q' recte ducit. nec aliqn aliorsu trahit.
sive ut alij dicut qm regit et recte vivendi dat forma. ul'
qm id qd distortu et pvu e corrigit. Clerici g° vocat'
canonici qm regulare et recta tenent duce vita viciorum
obligtates vitando. atq3 ad vera btitudie p virtutu iti
nera sinceit gradiendo ure pfixa eis a patrib3 scis statu
ta. Quamis at eis a gnalib3 csilijs. a potificib3 summis
a doctorib3 et platis eximijs Jeronimo augustino grego
rio ysidoro mlta sint statuta a canonicis obsuanda q' i
decreto hic in tangut. Hc tn gntu ia sufficiat i pncipio
tercij decretalium cpendiose collecta sut q' int' ceta serit
atq3 pcipit. Clerici arma portantes et usurarij excoicet.
Si qs clericorum coma clamavit anathema sit. Si qs ex
clericis monasteria monialium sine manifesta et rronabili
causa frequentare psupserit. p epm arceat. et si no desti
terit. ab officio ecclesiastico reddat' imunis. Insup ino
centi' tcius i gnali csilio ait. Ut clericorum mores et act'
i melius reformet' ctinent' et caste vivere studeant vni
uersi pserti i sacris ordib3 cstituti ab oi libidinis vicio p
caventes. q'ten' i cspectu omipotentis dei puro corde et cas
to corpe valeant ministrare. Ne vero facilitas venie
incentivum tribuat delinquendi statuim' ut q' dephensi
fuerit icotinentie vicio laborare put magis ul' min'
peccaverit puniant' scdm canonicas sanctiones qs effi
caci' et districtius pcipim' obseruari. ut qs divin' ti
mor a malo no revocat tpalis salte pena cohereat
a pecco. hoc e ut ab officio suspedat' atq3 ecclesiasticis bn
ficijs spolient'. Preterea a crapula et ebrietate oes clerici
diligent' abstineat. vn sibi vinu tpet n° ad bibe
du quispiam icitet' cu ebrietas et mentis idicat exiliu
et libidinis puocet icentivu. Ideo illu abusu decreuim'
penit' abolendu. q° i qbusda ptib3 ad eqles pot' suo
mo se obligat potatores. Si qs at i hijs se culpabile
exhibuit nisi a supiori cmonit' resipuit ab officio et
bnficio suspedat'. Clerici officia ul' cmercia secularia
nequaq exerceat maxie ihonesta. mimis et iocula

toribus et histrionibus non intendant. Tabernas prorsus eui-
tent nisi forte causa necessitatis in itinere constituti. Ad aleas
et taxillos non ludant nec huiusmodi ludis intersint. Coronam et
tonsuram habeant competentem sequentes in officiis ecclesiasticis
cum aliis studiis bonis exerceant diligenter. Clausa deferant
desuper vestimenta nimia breuitate vel longitudine non
notanda. Pannis rubeis et viridibus manicis. sotularibus
consuticiis frenis et sellis deauratis aut aliam superfluitatem
gerentibus non utantur. Fibulas aut corrigias argento seu
auro ornatas non ferant nec anulos nisi quibus competit ex of-
ficio dignitatis. Precipiendum est ut nullus sacerdos feminas
de quibus suspicio esse possit teneat. Si presbiter dyaconus aut sub-
diaconus cum quacumque femina crimine fornicationis suspectus post
primam secundam aut terciam ammonitionem inueniatur fabulari aut cum ea
aliquo modo conuersari excommunicationi subdatur. Cum clericis non per-
mittant mulierculas habitare nisi forte de illis personis exis-
tant de quibus naturale ius nil permittat criminis suspicari. Clerici
ludos aut ludibria non exerceant in ecclesia. Bona clericorum
veniant in commune. in vna domo vescantur et sub vno dormi-
ant tecto. Ecce ex hiis innotescit quod regularis deuota
et exemplaris olim extiterit. et nunc quam merito est vita ca-
nonicorum. ideo pertimescat nec sibi de irrationabili dispensa-
cione que dissipacio est neque de consuetudine laxa que corrupte-
la est blandiatur. cum mater et origo vere et excusatis dispen-
sacionis sit vera necessitas euidensue utilitas. ut sancti et sum-
mi pontifices leo atque gelasius doctores quod papiu contes-
tantur. Sed iam consequenter de hiis in speciali aliquid plenius est
agendum. **Cur clerici seu canonici non debeant arma portare
neque bellare nec comam laxare nec esse vsurarii.**

Ministros ecclesie clericos **Articulus quintus.**
seu canonicos sicut iam patuit conuenit atque incumbit
diuino cultui insudare orationi contemplationi ac laudibus creato-
ris vacare et omnipotente tam sibi ipsis quam proximis quorum
sustentantur stipendiis exhibere seruicium et placitum. Cum ergo
ab actibus istis maxime impediant exercicia bellica in quibus
est inquietudo et sollicitudo cordis pagina hec bellare inter-
dicitur eis sicut et negociacio. Hinc quod non debet arma por-

tiæ ne occasionē q̄ irritamētū habeāt pliandi. et ne credat
se ad pugnadū patos et ne alios scandalizent. Verūptn̄
si p loca piculosa agerent iter possent ad īcuciendū hostibꝫ
terrorē atqꝫ ad defendēdū se cū moderamīe īculpate
cautele et tutele arma ad hoc necia ferre. Insup canoici
cū altaris misterio deputent ~~nō~~ cū quo xpi passio sub
sacrīmēto repn̄tat̄ mito phibent̄ sanguinē fundē p̄mo
admonet̄ esse pati ad ꝓpriū sanguīs effusionē p xpo
atqꝫ iusticia. Hinc obseruandū ē eis qd̄ ait aplūs. Noli
v̄bis ɔtendē ad nichil eī vtile ē n̄ ad subu̇sionē audiētiū.
Itēqꝫ. si qs videt̄ ɔtenciosꝯ ēē nos talē ɔsuetudinē nō ha
bemꝯ neqꝫ eccla dei. Itē ait sc̄ptura. Honor ē hoī cū sepat
se a lite. Porro spūalibꝫ armis debent ēē muniti ad re
pugnadū ac p̄ualendū hostibꝫ sue salutis atqꝫ ad talē
armaturā suo exēplo laycos debet īducē. De hac re
ī libro de officiis et alibi multa sc̄psit sc̄s p̄r ambrosius
ī decreto qꝫ hinc plurima īducūt̄ p̄mo ī gn̄ali ɔsilio fuat
ɔstitutū. Vtcūqꝫ clericꝯ ī bello q̄ rixa q̄ ī ludis gentiliū
mortuꝯ fuīt neqꝫ ī oblacōne neqꝫ ī orōe p eo postulet̄
s̄ ī manꝯ īcidit iudicis sepultura tn̄ nō priuet̄. In sino
do etiā toletana ē ordiatū. Clerici q̄ ī quacūqꝫ factiōē
supsserit arma amisso ordīs sui gradu ī monastio
phenit̄ tradant̄. Sic et ī gestis meldensis cōsilij le
git̄. Vtcūqꝫ ex clero militaria arma nō sumūt nec
armati īcedūt s̄ pfessiōis sue vōbulū religiosis mo
ribꝫ et religioso habitu pbeant. qd̄ si ɔtep̄serit tāq̄ sa
cror canonū ɔtēptatores et eccastice auct̄is ꝓphana
tores ꝓpriū gradꝯ amissiōē multet̄. q̄r nō p̄nt sil̄ deo
et seculo militarē. Insi. oēꝫ mundanū ornatū et q̄cq̄d
incitatiuū extat libidīs vanāqꝫ curiositatē ꝑsꝯ debent
uitarē cū ipsis p̄cipue ab aplō īiūgat̄. Nolite ɔformari
huic sc̄lō s̄ renouamī spū mētis vr̄e. Hic come laxatio
nē capillor decorē. crinū reflexiōēs. et potissīe ton
sure apcionē dent̄ penitꝯ abhorrē ac fugē. cū et fēīs
phibeat̄ capillor ornatꝯ. Sicd̄ sr̄ iob scribit albertꝯ.
talia ɔcupiaꝫ p̄uocāt. Porro clerici iubet̄ ēē ornati
tā īterioi q̄ extioi v̄tutū ornatu. ut corda eor deco

rent sapiā atq; v̄tutibz. foris eciā q̄ resplēdeat moibz ita
ut modeste icedāt et ī visu oīq; sensu sint custoditi. Pos
tremo usura nō eis dūtaxat. s; vniu͛sis q̄ fidelibz dis
trictissīe p̄hibet. cū et teste philosopho usura sit maxīe
con̄ naturā. Vtruq; uitiū describēs ꝓphia. Pecuniā inqt
suā nō dedit ad usurā. Primo ut climacꝰ ꝓtestat. Auarus ē
euāgelij subsannator. quātomagis usurariꝰ. potissīe clericꝰ
quē largius spiritaliorē et v̄tuosiorē eē oportz dicēte glorio
so ieronimo. Vehemēt destruit eccl'az laycos eē clericis me
lioēs. Usura uō et symonia sūt auaricie due spēs pessime.
Hīc scribit ysidorꝰ. Lege sācior patrū ꝯtinet ut sacerdotes et
clerici sīi canonici a vulgari et sclāri sint vita seclusi a mū
di et carnis voluptatibz abstinētes. usuris neq̄q̄ icūbāt tur
piū lucror ac fraudū occasiōez abhorreant amorē pecunie
tāq̄ materiā cunctor crīminū fugiant. **Ut corporis castitati
mētisq; puritati canonici teneāt eē intēti. ideoq; monialiū et
claust̄ frequētāe nō debeāt nec earꝫ clausurā itrāe. Ar'lo vj.**
Istud potissīe fortissīe frequētissīe ministris eccl'e canonicis et cunctis
ī sacris ordinibz ꝯstitutis iniūgit et iubet a multis sācis et summis
pontificibz a multis sācis ꝯsilijs ac prouincialibz eciā synodis.
ut ab oī incōtinētia et detestabili fornicacōe p̄rsus absti
neāt. quā ī vicijs carnis ē maxiā et manifestissiā turpitudo
bestialitas ihonestas ac feditas. s; et vicia illa ī clero sūt
vehemētissīe scandalosa ī ꝑplō. multa q̄ꝫ et magna vicia sūt
eis ānexa et cōcomitācia ex eisdē et pariūt fastidiū diui
nor. īsipiditatē spiritualiū reru ac v̄tuosor exercicior hor
rorē. mētē obtenebrāt. et ab oī celestiū ac diuinor ꝯtēpla
coē et amoē īpediūt atq; arcēt. Itaq; cū sacrū altaris mis
teriū sit maxīe puriū et ecclastica sacrāmēta mūdissiā ac
spūalissiā existēt. p̄sertī eukaristie sacrāmēti. īdecētissim
viciosissimūq; ꝯsistit ministros eccl'e et altaris subiacēte
et ignaū spurcissimis fedissimis et imūdissimis vicijs carnis. cō
cupiscēcijsq; brutalibz et fonti puritatis inesse sordidissio
corde astāe seruire vnire. Hīc a tpe beatissimor aplor vicia
ista vilissiā fuerūt clericis et ministris eccl'e rigorosissime
et sub maxīs penis p̄hibita. qd ut euidēcius inotescat
aliq̄d īn tangā. Et q̄uis rigor ille ꝓhdolor sit nimiū

relaxatꝰ. nichilominꝰ ut pateat qm̄ vehemētissīe pres sc̄i
ī quibꝫ excellēcia viguit illuīacio spc̄ sc̄i zelꝰ iusticie a
mor v̄tutū abhorruerit ac ꝓhibuerit īcōtinēciā cleri
coꝝ canonicoꝝ et sacerdotū paulisꝑ taŋēdū ē de statutis
ac canonibꝫ eorūdē. Secundū canones aūt aplōꝝ ꝯstitutꝰ
ī ordīe sacro potissīe p̄sbr̄ ī viciū īcōtinēcie lapsꝰ deponebat͛
ꝑpetue. qd̄ et postea diu fuit seruatū pro adulterij c̄rīe
quo ad pene īflictioēꝫ. Vn̄ ī septiā aurelianēsi synodo
cōtinet͛. Si q̄s cleicꝰ adulterasse cōuictꝰ fuit ul̄ ꝯfessus
depositꝰ ab officio ī mōsteriū toto vite sue tp̄e ītrudat͛.
Sꝫ et sc̄us clemēs papa sic statuit de ꝑpetua deposicioē
ac pena p̄sbr̄i fornicantis ut legit͛. Postmodū vō tp̄e sc̄i
siluestri pape rigor ille fuit aliq̄lit͛ mutigatꝰ q̄ntū ad sac͛
dotes et clericos sponte ꝓpria ac libe peītētes atqꝫ a tali scel͛
le desinētes. Nempe ī gangranēsi ꝯsilio legit͛ qd̄ et ī decre
to distictioē xxviij īduc͛t. Pr̄r si fornicatoēs cōmiserit
q̄sq̄s scd̄m canones aplōꝝ debeat depoī. Tamē iux̄ auctē
bt̄i siluest͛ ꝑpe si ī vicio nō ꝑmāseit ꝭ sua spōte adiecit
ut resurgat. decē ānis ī hūc modū peniteat. Tribꝫ me
sibꝫ a cetis īmotꝰ cōfr̄ibꝫ pane et aq̄ a vespa ī vespam
utat͛. diebꝫ aūt dn̄icis et ꝑcipuis festis modico vino atqꝫ
pisciculꝭ legumibꝫ q̄ utat͛ sine carne et sanguīe. ouis q̄
et caseo et sacco īdutꝰ humo adhereat die ac nocte iugit͛
dei miaꝫ īplorās. Finitis tribꝫ mensibꝫ ꝯtinuis exeat.
tn̄ ī puplicū nō ꝓcedat ne grex fidelis ī eo scandalū
paciat͛. Nec ei debet sacdos publice et solēpni pnīe sub
iacē ut lapsꝰ. Postea vibꝫ aliq̄ntisꝑ resūptis ānū cū dimi
dio ī pane expleat et aq̄ dn̄icas diebꝫ exceptis. festiuita
tibꝫ ꝑcipuis. ī q̄bꝫ vino et carnibꝫ sanguīe et ouis et caseo. iux̄
canonicā mensurā potit͛ vti. Finito aūt p̄mo āno et dimidio
corꝑis et sanguīs dn̄i ꝑticeps fiat. ne īduresc͛at et ad pa
cē veīat id ē fr̄ibꝫ cōsilet͛ ac psalmos ī choro cū eis ulti
mꝰ canat. nō tn̄ ad cenū accedat altaris. ꝭ iux̄ bt̄i cleme
tis vocē minoā gerat officia. Deīn usqꝫ ad expletionē
septimi āni oī tp̄e exceptis diebꝫ paschalibꝫ tres legi
tiās ferias ī qualibꝫ ebdomada ī pane et aq̄ ieiunet.
Expleto circulo septimi āni si fr̄es apd̄ q̄s penituerit pe

penitentiā ei9 ɔdignā laudauerit eps ī pristinū honorē ue-
bē calixti aucte illū potit reuocare. Hanc sciendū qꝫ ī scda feria
unū canendo psalteriū q uni pauperibꝫ dando denariū si opus
ē se redime potit finitis septē annis. Denique usqꝫ ad finē
decimi anni sexta feria nulla interueniente redemptione obseruet
ī pane et aq. Porro tpe procedēte rigor pfatus inuenit laxatus
attamē mediocrit obseruatus. Sicut ex 3o decretaliū innotes
cit quo int cetera allegando pᵃ tn contradicit cuidā scripsisse epo.
Clericos ī sacris ordinibꝫ ɔstitutos q detinet ɔcubinas p suspē
sionis et interdicti sententiā debes artius cogere ut ipas muli
eres a se ita remoueant qꝫ de ipis sinistra suspicio nō pos
sit haberi. et si q ipox ad eas redierit ul alias accipe psup
serit ī aliqs ipox debes ppetua sniaꝫ excōicacois īferre. ut
alii eox exemplo a similibꝫ retrahat. Idē qꝫ potifex sumus cā
tuariensi archiepo scripsit. Mandamus ut clericos tue iuris
dictiois q ī subdyaconatu et supra focarias seu fornicarias
habuerit studiose mone curetis ut illas a se remoueant
eas nullo modo ultius admissuri. si uo acquiescere ɔtempserit eos
ab ecclesiasticis ~~officiis~~ bnficiis usqꝫ ad satisfactionē con
gruā suspēdatis. Si at suspensi eas psupserit detinere ab
eisdē bnficiis ppetuo remouē curetis. Rursus ī alia loqt
decretali. Cū sit uoluptatibꝫ et carnalibꝫ desideriis atqꝫ diui
nis et ecclesiasticis obsequiis deicī uacare nō ualet ob inmū
dicia sua ecclesiasticis bnficiis sut puandi. De hoc uarie
decretales sumox potificū gregorii. siricii. lucii. innocentii.
et aliox ī decretalibꝫ ɔtinet. Ubi et addit. Plati q tales
clericos ī suis ūqtatibꝫ psupserit sustinē marie obtentu pe
cunie ul alterius ɔmodi tpalis pari subiaceant ultioni. Hinc
ī decreto distinctiōe lxxxiii legit statutū. Si qs eps forni
cacōi psbrox q dyaconox seu clericox ul criminū incestus
ī sua dyocesi pce q precio interueniente ɔsenserit ul ɔmissa
aucte sui officii nō impugnauit ab officio suspendat. ex qbꝫ
ūbis ibidē ɔcludit. Eps q taliū crimina nō corrigit magis
dicendus ē canis impudicus qꝫ eps. Quid at sit ɔsentire gra
cianus exponit subdendo. q nō resistit uicio et errori ɔsentit.
Huic innocencius ppā. Error igit cui nō resistit approbat. et ueri
tas dū nō defendat opprimit nec caret scrupulo societatis

occulte q̄ manifesto facinori desinunt obviare. Ad totum de pla
tis q̄ ex debito sui officii tenent resistere ē potissime capien
dum, q̄ cum ita se habeat quantum deflende sunt feces temporum horum
quantum deplorandus ē miserabilissimus ac deformatissimus
ecclesie huius status in q̄ a nulla a sola ~~pecuniaria~~ pecuniaria
infligitur pena presbiteris clericisque lascivis et in suis permittuntur
sedes scelerib; in gravissimum scandalum laycorum nec ulla fit visitacio
canonica clericorum. ymo nonnulli ita exemptos se gloriantur ut nec
a suo decano neque a presule suo corrigi possint qd tale est
velut si monachus eximat a correctione sui abbatis sui prioris.
O quantus ē talis exempcio cum et contra exempciones multomimus intollerabile
et iniusta sanctus et illuminatissimus pater bernardus in libro
de consideracione ad eugenium papam acriter ac sapientissime
scribat. et eam multipliciter improbet atque de ea eugenium papam
non mediocriter dure redarguat. De immundis ac miseris ipsi
ne peccantib; q̄ malunt districtissimo ac metuendissimo dei
iudicio reservari ac manus incidere dei viventis. q̄ in presenti a
suis prelatis debite castigari atque sacrorum patrum subiacere cano
nib; et decretis. Nonne tales videntur esse de numero repro
borum ab eterna beatitudine alienorum ac filii infernalium tormen
torum quos dimittit deus secundum desideria cordis eorum et
eunt in adinvencionib; suis. Insuper cum canonici et omnes in sacris
ordinib; constituti divino sunt cultui consecrati eorum fornicacio sa
crilegia ē et sacrilegium appellatur cum sit violacio ordinis sacri
contractacioque indigna et scelerata abusio rei deo consecrate.
Hinc specialiter prohibet claustra monialium frequentare ymo sub
excommunicacionis pena prohibitum eis ē monialium clausuras intrare
ad vitandum omnino omnem occasionem sacrilege ac viciosissime co
mixcionis cum illis. q̄ dupliciter esset sacrilega et adulterium quoddam
ineffabiliter prorsus enorme cum personis celesti sponso oblatis
professis et consecratis atque induccio earundem ad violaciones et
transgressiones voti solempnis quod de castitate servando promiserunt
altissimo. De sobrietate canonicis observanda quia commessacio et ebrie

S icut dominus per ozee prophetam locutus est. tate ipsis vitanda. Ar. 19 vii.
Vinum et ebrietas et mulieres id ē fornicacio aufert cor
id ē mentem exceccant atque iudicium obtenebrant hominis. Cumque op
timum hominis sit esse et vivere secundum racionis censuram constat quod cra

pula igẽnat hoĩ maxĩa nocumẽta. Na ledit naturã. abbre
uiat vitã. itellcm̃ obscurat. voluntate subruit. varias parit
ifirmitates. tediũ et tepore fastidiũ diuino℞ gignit accidiã.
ad iuitiandũ aliis facit ꝑcipite. scꝑ uolenciã negligẽciãqꝫ
iduat. ad loquacitates nugas et falsitates istigat. et omne
cordis custodiã ꝯpunctioẽs timore dissipat. ꝓpterea ideo nõ tm̃
canonicas et cunctis ceteris spũalibꝫ ꝑsonis. s; vniũsis ꝗ̃ fi
delibꝫ ꝓhibet xpo dicente. Attendite ne g̃uent corda vr̃a
crapula et ebrietate ꝗ curis huiꝰ seculi. Deniqꝫ sicut gula
mente ꝯmaculat ita et corpꝰ reddit deforme ac monstris
ꝯsile nãli decore et ꝯuenienti qñtitate hoĩes ꝑuans. viliqꝫ
illa ac breuis voluptas ~~ꝑfa~~ emit nimiũ ꝓciose. Hinc
scs ait bernardꝰ. Voluptas gutturis q̃ tanti hodie estimat
ur duo℞ obtinet latitudiẽ digito℞. et huiꝰ tm̃ modice ꝑs
tã exigua delectatio. qñta pat sollicitudiẽ. qnto sumptu. qm̃
grandi laboe. ꝗ̃ta deiñ parit molestiã. Hic monstruosiꝰ
dilatat renes et humeri. hic tumetes uterĩ nõ tã ꝓpugnat
ꝗ̃ ipregnat carnina. duqꝫ carnis onꝰ ossa nõ sustinent
morbi varii generat. Illecebrosa et vilis voluptas qntis
laboribꝫ ~~et~~ atqꝫ stupedius ꝯpat. Gula et libido volupta deseruiunt
carnis. Crapula et ebrietas calix ẽ demonio℞ q̃ cũ ꝗ mete
ꝗ ventre iplẽuit. xp̃c ĩ hoĩe crapuloso nõ iueit locũ. Que
admodũ ignus et aq simul ee nõ valent. sic corpales et spũa
les delicie se ĩ eodẽ nõ paciunt. ubi crapula tractatus int
pocula senserit. xp̃s vina sua sc̃ mel et fauũ suauia met ꝑpina
re nequaq̃ dignat. Certe ubi curiosa et delicata cibo℞ potuũqꝫ
diũsitas pascat ventre. panis ille celestis ieiunã et vacua de
serit mente. Filii hoim usqꝫ g̃ui corde. qm̃ ꝓpriũ corpe cur
diligitis vanitate et negligitis veritate. cur volũpte amatis
et ṽtute ac salute amittitis. ymo ꝓ breui ac feda delectacoẽ
eternã vob̃ amaritudiẽ ꝑcutatis. ita ꝗ cito cũ diuite epulo
ne guttã aq pro refrigerio cupietis n̄ obtinẽ poteritis.
Nempe ĩ quos ardor tartareꝰ sitis ifnalisqꝫ famis acer
bissiã punctio magisqꝫ ĩ gulosos deseuiet qui pauperũ
necitas sustẽtacoẽs ĩ suas ꝯuitut delicias. Plane ut
t(ri)usꝰ testat scs bernardꝰ. Pinguedo carnis delicie corpꝰ
satuitas ventris ꝗ añ morte vos deseret ꝗ vos ĩ morte

hec reliquetis. Sic caro vestra paulopost deputabitur vermibus illic
anima infernalibus tradenda est ignibus donec rursus infeliciter colliga
te simul in fine socientur in penis que sociate fuerunt in viciis. O de
licate qui delicijs ac diuicijs circumfusus es et confusus confusionem
expectas et mortem atque dampnationem. Audite quod ait apostolus. Non
est regnum dei esca et potus non byssus et purpura quam diues
omnibus hijs habundans descendit in profundo ad inferos. Quid ad
hec dicitis delicati et lubrici quorum deus venter est qui in lux
urijs et conuiuijs enutristis corda et corpora vestra, audite quia
esca ventri et venter escis. deus autem et hunc et has destruet.
Audiant timeantque canonici qui ab obseruancijs sacrorum cano
num pene totaliter corruerunt quod ait infallibilis iudex. Ve vobis
qui saturati estis quia esurietis. Ve vobis diuitibus qui habetis con
solacionem vestram. Ve vobis qui ridetis nunc quia plorabitis et fle
bitis. Ipse de talibus scripsit iudas apostolus. Hij sunt in epulis
suis macule conuiuantes sine timore semetipsos pascentes
despumantes suas confusiones quibus procella tenebrarum conser
uata est in eternum. Cur sanctus ille apostolus. Hij sunt in epulis suis ma
culati nisi quia epulando incidunt tot et tanta peccata ut non solum
maculati sed et macule appellentur sicut quibusdam ex gentili
tate conuersis. scribit apostolus. Fuistis aliquando tenebre. Epulando
quippe non solum excedunt in quantitate et qualitate escarum et
potuum sed etiam in verbis vanis. superfluis. prauis. ne dicam de
tractorijs scurrilibus et lasciuis in iocis et ludis cachinnis et
dissolucionibus. amissioneque temporis et omissionibus multis. Talibus
clamat iohel propheta. Expergiscimini ebrij et flete et vlulate omnes
qui bibitis vinum in dulcedine quoniam periit de ore vestro. Ipsi vero viciosa
matri videlicet gule viciosior filia luxuria sequi solet. Non
ne vniuersi fideles ad artam viam et perpetualem conuersacionem ad
vitam eternam altissimo tendendam tenentur et quanto canonici in alciori
gradu. spiritualiorique statu sunt constituti quam layci. tanto super vul
go virtuosiores magisque sobrij et temperati consistere obligantur.
~~Nemo~~ Nemo seducat semetipsum. Ab vno quid exigit deus ut
viuat exigenciam sue vocacionis ambulet digne. Porro consuetudo
prima quo diuturnior eo intolerabilior atque tenacior. Hic ab exordio
primitiue ecclesie sancti et beatissimi patres viuere ceteris gulam ebri
etatem lasciuiam in ministris ecclesie districtissime rigorosissime ac

~~Hij autem sunt in epulis suis macule et non pocius~~

ubertim prohibuerunt prout de hoc in decreto multa habetur. In canonibus
namque apostolorum legitur. Episcopus aut presbiter aut diaconus alee seu ebrietati de-
serviens aut desinat aut dampnetur id est deponatur. Subdiaconus aut
aut lector aut cantor similia faciens aut desinat aut communione privetur. Unde
rursus distinctione xxxv inducitur. Ante omnia a clericis vitetur ebrietas
que omnium viciorum fomes et nutrix est. In agathensi quoque concilio
clericus quem ebriosum fuisse constiterit triginta dierum spacio a commu-
nione submoveatur aut corporali subdatur supplicio. Denique cunctis
credentibus scribit et iniungit apostolus. Non in comessacionibus et ebrietatibus.
Item. Curam carnis ne feceritis in desideriis. Et denuo. Debi-
tores sumus carni non ut secundum carnem vivamus. si enim secundum carnem
vixeritis moriemini. Hoc est quod sanctissimus apostolorum princeps hortatur.
Karissimi obsecro vos abstinere a carnalibus desideriis que militant adversus
animam. Quod autem vas ait electionis. Oportet enim sobrium esse castum non
vinolentum. ad unumquemque in sacro constitutum ordine pertinere prout
sancti patres ambrosius et augustinus fatentur. Interea quod durum sit atque
difficile eos qui sobrietati non student castimoniam conservare ex
verbis innotescit ieronimi protestantis. Ecclesie principes ac ministri
qui deliciis affluunt et inter epulas pudiciciam servare se credunt
erudiendi sunt. Iuxta prophetiam de domibus spaciosis et lautis conicientur
in tenebras exteriores. Et rursus disseruit. Venter ingluvies
ad luxuriam provocat. et cito omne bonum dissolvit et venter vino
estuans cito dispumat in libidinem. Venter eidem et verendicioni
sibi invicem sunt propinqua ut ex vicinitate membrorum confederacionem vel
ligas viciorum. Postea sacerdotibus veteris testamenti quorum sacerdo-
cium carnale fuit et typicum dominus iussit levitici x. Vinum et omne
quod inebriare potest non bibetis quando intrabitis in tabernaculum testimonii
ne moriamini ut habeatis scienciam discernendi inter sanctum et propha-
num. Quanto magis sacerdotibus et ministris ecclesie quorum sacerdo-
cium ordo et status spirituales sunt ac divini qui et cotidie templum
dei ingrediuntur vitanda est omnis carnalitas vinolencia ingurgitacio
et voluptas. Sobrietatem igitur amplectantur que est mentis et corporis
sensuum ac membrorum custodia et tutela castimonie ac pudicicie
protectrix pacis et amicicie conservatrix. Ebrietas vero in sacerdote
vel canonico sacrilegium est. in aliis crimen. Sobrietas enim vitam prolon-
gat. vitam gracie fovet. vitam glorie promeretur. proporcionatum et validum
efficit corpus et cor prestat tranquillum ad profectum sapiencie ac virtu-

tu̅ ꝑparant mente. ad vacandu̅ diuinis obsequiis. ad glandu̅ i̅ ymnis
et psalmis. ad inherendu̅ meditacionib; sacris reddit ydoneu̅. Ca
nonica g° q̅ casto corpore mundoq; corde iubent seruire omnipote
ti et cultum ei9 assiduo esse intenti. hanc indesinent seruent virtute.
et sicut summ9 pontifex instituit districte. vina si forcia sint
temperent sibi. Nec vn9 alium incitet ad potandu̅. sed et summe
ac inuiolabiliter caueant ad haustus potacionis equales. quod profecto bes
tiale ac fatuu̅ e̅. cu̅ no̅ conueniat conplexioni statum ve vni9 quod
conuenit a minus disconuenit alteri. Postremo q̅ viciosu̅ et enor
me sit i̅ aliq° prelator excedere patet ex eo q̅ pontifex summ9 prece
pit reos i̅ talib; ab officio beneficioq; suspendi. n̅ commoniti
resipiscant. q̅ si canonicor plat9 no̅ correxerit ita agentes. vel
si quod absit i̅ pactis aliq° pactor personali peccaret q̅nta dap
nacio imminet ei sit. q̅ canonicis culpabilib; i̅ predictis n̅ tm̅ i̅
vita hac incipientib; disciplina. Qualiter prohibitu̅ sit clericis
et maxime eccl̅ie negociacioi̅ intende̅ seu secularia officia l' com
Secundu̅ exigenciã finis dispo cia exercere. ca l9 vij.
nenda sunt media. finis namq; necessitate imponit hijs que
ordinant i̅ ipm̅. Cu̅ igitur iux° prehabita ad h° institut9 pmu9 sq atq;
dotat9 sit stat9 canonicor. ut contempla̅ pura ac libera mente vacent
ac deseruiant creatori. et cu̅ meritis suis ac parib; condiluent
principiq; exhibeant tm̅ sibi q̅ eis quor elemosinis atq; stipe̅
diis sustentant. Hic eis prohibent occupacoes et act9 q° directe
ac vehement impediunt a pfecta mentis vacacoe contempla̅ a pia
adhesione cu̅ deo. ab interna libertate circa diuina. q̅ exonerat a
curis mundanis secularib; q; negocijs. Hec aut sunt negociacio
q̅ ordinat ad lucru̅ terrenu̅. mundana commercia. secularia q; offi
cia. p̅ q̅ oi̅a cor valde dispergit ad extrina. implicant terrenis. et a
spiritualib; ac diuinis retrahunt. Vnde contra ait apostolus. Nemo mili
tans deo. implicant se secularib; negocijs. Vn̅ i̅ gestis carthagi
nensis fert concilij. Nicasius ep̅s dixit. Credo suggestione̅
mea̅ sanctitati vestre placere. et displicere nob. ut q̅ seruiunt deo et annexi
sunt clero ad actiones vel administraciones. aut procuraciones domor acce
dant. Graciani9 ep̅s dixit. Apostolor statuta sunt. Nemo militans deo
implicat se secularib; negocijs. Proinde clerici sint sine auctoritatib; do
mor. aut auctores domor sine officio clericor. Preterea ad hec proba̅
da plurima inducunt huius questionem. ut illud terraconensis consi

ly. Canonum statutum firmatum est ut quicumque in clero esse voluit emendi
vilius et vendendi carius studio non utatur. alioquin cohibeatur a clero.
Hinc sancta synodus nicena instituit: quoniam multi clerici avaricie turpis
lucri sectantes. divinum preceptum obliti sunt. statuit hoc sanctum concilium
ut si quis inventus fuerit post hanc diffinitionem usuras accipere. aut ex
quolibet tali negocio turpia lucra sectari. vel species frumentorum
ad septuplum dare. Omnis qui tale aliquid conatus fuerit ad ques
tum deiciatur a clero. et alienus habeatur ab ecclesiastico gradu. Hinc
ait gelasius papa. Clericum ab indignis questibus noverint absti
nendum et ab omni cuiuslibet negociationis ingenio et cupiditate ces
sandum. In quocumque non sint gradu. si cessare noluerint. mox ab ec
clesiasticis officiis cogendi sunt abstinere. In concilio quoque martini
pape precipitur. Si quis oblitus timore dei feneraverit vel centesimam
exegerit. aut ex quolibet negocio turpe lucrum conquisierit. aut per diversas
species vini aut frugis vel cuiuslibet rei emendo vel vendendo incremen
ta susceperit: a gradu suo deiectus alienus habeatur a clero. Huius
consonat illud melchiadis pape. Decrevit sancta synodus nullum
deinceps clericum possessiones conducere. aut secularibus se negociis per
mittere. nisi propter curam pupillorum aut orphanorum aut viduarum. aut si episcopus
ecclesiasticarum rerum sollicitudinem eum habere precipiat. Gregorius. Alia sunt
negocia secularia et alia ecclesiastica. Interea que sunt negocia ista
clericis interdicta. certa fine tituli decretalium ex lateranensi
concilio declaratur. Multa sunt igitur secularia negocia. ex quibus
pauca perstringemus. ad que pertinet omnis carnalis concupiscentia et quicquid
plus iusto appetit homo. turpe est lucrum. Nunquam iniuste acci
pere aut dare pro aliquo seculari questu precio aliquem conducere. conten
tiones lites aut rixas amare. In placitis secularibus disputare.
excepta defensione orphanorum aut viduarum. Conductores aut
aut procuratores esse secularium rerum. turpis lucri aut fieri esse ioculatorem.
aut ioca secularia diligere. aleas amare. ornamentum inconveniens
suo statui querere. in deliciis vivere velle gulam aut ebrietatem.
Canes vel aves sequi ad venandum. et quibuscumque vanis atque
superfluis interesse. Ecce ista huiusmodi similia ministris altaris dei
et monachis omnino interdicimus. Hinc in apostolorum canonibus continetur.
Episcopus aut sacerdos aut diaconus nequaquam seculares curas assumat.
Allexander quoque tercius sub comminatione aut anathematis prohibemus
ne clerici vel monachi causa lucri negocientur. Leonis quoque. Nego

ciatore iqt clericu et ex ioppe diuite f(a)c(t)u atq(ue) ex ignobili glo
su. q(u)i quada(m) peste fugie. Itaq(ue) sac(er)dotes et clerici prohibent(ur)
s(e)c(u)lariu(m) negocio(rum) ee p(ro)curatores. Hic i(n) decreto ca(pitul)o xxij q(ue)stio(n)e
iij nicolaus papa affirmat. P(er)uenit ad s(an)c(t)am synodu(m) quosda(m) ex
cle(ri)cis p(ro)pt(er) turpe lucru(m) maio(rum) possessionu(m) conductio(n)es et secu
lares causas assume(re). Decreuit g(ra)o synod(us) s(an)c(t)a deinceps nul
lu(m) sac(er)dote(m) a(ut) clericu(m) v(e)l mo(n)achu(m) co(n)duce(re) possessio(n)es a(ut) p(er)misceri
s(e)c(u)larib(us) p(ro)curatorib(us) n(isi) forte q(uo)d legib(us) ad mino(rum) etate tutelas
a(ut) orphano(rum) v(e)l vidua(rum) i(n)excusabiles attrahu(n)t(ur). a(ut) ep(iscop)us eccle
siasticaru(m) reru(m) gubernacula eis co(m)miserit. Itaq(ue) p(ro)ut fre
que(n)t(er) tangit(ur) i(n) decreto. q(ue)da(m) exstant negocia cunctis illicita. ut
pote q(ue) fieri nequiunt absq(ue) culpa. sicut vsura (et) symonia. q(ue)
da(m) u(er)o su(n)t q(ue) raro et difficult(er) q(ue)unt fieri si(ne) p(e)cc(at)o. ut plur(im)a ne
gocia. a q(ui)b(us) cur abstinendu(m) sit clericis et ministris eccle(siae). co(m)
pendiose tangit thomas i(n) s(e)c(un)da s(e)c(un)de q(ue)stio(n)e lxxvij dice(n)s.
Clerici abstine(re) debe(n)t no(n) solu(m) ab hijs q(ue) i(n) se mala su(n)t. s(ed)
etia(m) ab hijs q(ue) specie(m) h(abe)nt mali. qua(m) h(abe)t negociacio. q(uonia)m or
dinat(ur) ad lucru(m) t(er)renu(m). cui(us) co(n)te(m)ptores clerici ee (debent). Sec(un)do
p(ro)pt(er) freq(ue)ncia negociato(rum) p(e)cc(at)a. Tercio q(uonia)m per negociacio(n)e(m)
i(m)plicat an(im)i(us) s(e)c(u)larib(us) curis et retrahit(ur) a diuinis. Hic sacc(us)
martir et p(re)sul cyprian(us) causa(m) ho(rum) assignans. fatet(ur). Cu(m)
diuino su(n)t sac(er)docio honorati. atq(ue) i(n) cleicor(um) misterio co(n)stituti. no(n)
n(isi) altari ac sacrificijs deseruire p(re)cib(us) et lacrib(us) sac(er)s debe(n)t va
care. Ecce ex hijs co(n)stat ad q(ua)m v(ir)tuosa(m) q(ui)eta(m) sp(irit)uale(m) et exe(m)pla
re vita(m) teneat(ur) canoica. q(ue) no(n) solu(m) a malis s(ed) i(n)sup(er) ab o(mn)i specie
mali. et a vicio(rum) occasio(n)ib(us) p(ro)hibet(ur). ab o(mn)i q(uo)q(ue) sensuali affectio(n)e.
a delicijs s(e)c(u)li. a po(m)pa et mundano o(rn)atu. p(ri)mo vanis et sup(er)fluis
factis ludis iocis i(n)teresse si(m)pl(icite)r p(ro)hibet(ur). Hic eis p(re)cipit(ur). ne mi
mis et ioculatorib(us) a(ut) histrio(n)ib(us) sint i(n)te(n)ti. ne ad taxillos a(ut) ale
as ludant. n(e)c talib(us) ludis assistant. sic(ut) de hoc seq(uen)ti articulo ma
gis tanget(ur). Cur clerici canoici et i(n) sac(ri)s ordib(us) co(n)stituti de
beant mimos et ioculatores ac histriones vitare. ludu(m) q(uo)q(ue) alea(rum)
Ministros eccle(siae) q(ui)os a s(e)c(u)lariu(m) et taxillo(rum) atq(ue) tab(er)nas. ar(ticu)lus x.
vita ac moribus differre oport(et). na(m) e(st) maturitati moru(m)
ac p(ro)bitati vacare. co(m)punctio(n)i atq(ue) diuino cultori operam dare. siq(ui)d(em) i(n) co(n)
sp(e)c(t)u altissimi orationib(us) (et) psalmodijs ac pi(etatis) actib(us) i(n)here(re). ut pro
p(ro)prijs ac fundato(rum) (et) b(e)n(e)facto(rum) suo(rum) excessib(us) et p(e)cc(at)is satis

faciat d(omin)o. Ideo caue iubet ea q(ue) (con)punctiones maturitate de
uocoes q(uia) dissipat dissolucoes induc(un)t uel scl(am)ares g(e)n(er)ant
moes. ut s(un)t familiaritates exercicia ludi uel ioci mimor(um) uel io
culator(um) ac histrionu(m). visitaco tab(er)nar(um). comessacoes et (con)uiuia
lauta. lusus aleatu(m) et taxillor(um). q(ui)b(us) multa enormia (con)iuncta s(un)t
vicia ut patebit et ex aore procedu(n)t pecunie auaricia q(ue) (con)cer
nu(n)t. Interea ut fundamentali(us) euidencius ac cercius innotescat q(ua)lit(er)
canonicis uel ministris eccl(es)ie i(n)du(lge)u(m) liceat lude(re) et q(ui) ludi ei(us) s(un)t
liciti. Aduertendu(m). q(uo)d thomas scribit i(n) s(ecun)da s(ecun)de. Durand(us) q(uo)q(ue) i(n)
suma sua. Iohannes i(n) suma (con)fessor(um) et alii (con)cordit(er) asserit q(uo)d
admodu(m) ho(mo) i(n)diget corp(or)ali refocillacoe q(ui)ete et sopno. q(uia)
no(n) valet (con)tinue laborare. sic i(n) a(n)i(m)a i(n)diget vi(ri)u(m) recreacoe
atq(ue) solacio. q(uo)d fit p(er) aliq(ua) u(er)ba u(e)l op(er)a i(n) q(ui)b(us) no(n) i(n)tendit(ur) neq(ue) req(ui)rit(ur)
n(is)i delectacio a(n)i(m)al(is). et h(ec) u(er)ba u(e)l op(er)a vocata s(un)t ludicra uel iocosa.
Circa q(ue) t(ri)a s(un)t obs(er)uanda. Primu(m) e(st) ut delectacio tal(is) no(n) q(ue)rat(ur) p(er) u(er)ba
u(e)l f(a)c(t)a i(n)honesta. turpia. u(e)l nociua alicui. Secundu(m) e(st). ne g(ra)uitas seu
deuocio cord(is) nimis (di)ssoluat(ur) p(er) talia. Tercium e(st). ut ioc(us) u(e)l lu
d(us) (con)sistat (con)ueniens ex p(ar)te p(er)sone et loci ac t(em)p(or)is. alijs q(uo)q(ue) u(ir)tu
tu(m) circu(m)stanciis debite decoret. Virtus at(em) p(er) qua(m) ho(mo) decet(er) se habet i(n) ludis. s(ecundu)m ph(ilosoph)um q(uar)to ethicor(um) eutrapelia vocat(ur). Porro
si ludo admisceat(ur) u(er)ba u(e)l f(a)c(t)a. turpia. nociua. lasciua. scanda
lizatiua. meticulosa. g(e)n(er)e peccatu(m) e(st) uel frequ(en)t(er) mortale, ymo affect(us)
ad ludu(m) et ioc(u)m posset e(ss)e ta(m) i(m)mod(er)at(us) dissolut(us) et vehemens.
q(uo)d e(ss)et mortale p(e)cc(atu)m. q(uam)uis lud(us) i(n) se no(n) e(ss)et n(is)i p(e)cc(atu)m veniale.
Ex h(u)ius elicit(ur). q(ui)b(us) et q(ua)n(do) uel q(ua)lit(er) liceat lude(re). Illis plane lu
dere licet mo(do) p(re)fato. q(ui) sp(irit)ualib(us) u(e)l corp(or)alib(us) exercicijs bo(n)is
i(n)sistu(n)t usq(ue) ad r(ati)onabile(m) fatigacoe(m). no(n) aut(em) h(ij)s q(ui) loq(ua)citati
et ocio vaca(n)t q(ui) ris(us) et dissolucoes admitt(un)t cotidie. qui
lauta ag(u)nt (con)uiuia. et i(n) eis p(er) u(er)ba. cachinnos. dissolucoes. imo
detractiones q(uo)q(ue) excedu(n)t. Grauit(er) igit(ur) peccant et i(n)tolerabilia p(ro)me
re(n)t(ur) supplicia ministri eccl(es)ie p(rese)rtim canonici atq(ue) i(n) sacris ordi
nib(us) (con)stituti. q(ui) cu(m) cotidie ea q(ue) dei s(un)t cursorie agant: horas
festinant(er) p(er)soluant. ymo de diuino officio se c(ur)ent nimis ex
pediat. Dein ea q(ue) carnis s(un)t expleat dilige(n)t(er). et laute
ac morose i(n)ficiat(ur). suas q(uo)q(ue) (con)solacoes habeat i(n) m(u)lt(i)s. et t(ame)n
q(ua)s assidue seu ~~de~~ frequent(er) i(n) s(er)mone (com)pleta. u(e)l alijs horis

ludis vacāt. iocisqꝫ īmorāt. q̄ etiā q̄d enormi⁹ ē. ad tyrillos
q̄ aleas ludūt. q̄ ludis ill' intsūt cōicātes ꝟ fauētes lude
tibꝫ seu ī lucro ꝟ dāpno ipoꝝ ꝑticipātes. Certe isti nō
hn̄t rōnabilē causā ludēdi. ꝯ potius hoīs q̄bꝫ ludūt. deberēt
sua deplorāe ꝑctā. ꝟ tp̄s q̄d ī aliys suis vaīs recreacōibꝫ
ociositatibꝫ fabulacōibꝫ risibꝫ. īfructuose ymo ⁊ viciose cō
sumūt. recupaē ꝓ posse. negligēcias q̄s ⁊ defectuositates
quas diuīn̄ soluēdo bn̄ficiū icidūt ⁊ ꝯmittūt. defle. Hy istī
nimiū īmorāt' suis ludis ⁊ iocis. ⁊ deuocōēz matutinātēqꝫ
cordi. si quā paulo an̄ hēbāt. tōlūt dissipāt ⁊ corrūpūt. Heu
q̄ꝫ ꝑiculosa ē talium vita. q̄ꝫ ꝑdita atqꝫ dāpnabil'. q̄ pro eo
q̄ꝫ prādio suo ⁊ cena ꝯpleta deberēt redīe ad cameras suas
q̄ librarias ītrāe ⁊ sacis lcōibꝫ salubribusqꝫ ꝯsidacōibꝫ eē ītē
ti. Put loq̄t' cyprian⁹. se ad extiōa oīno diffūdūt. ad car
lia ⁊ mūdana solacia ītiorate exponūt. ac varyis modis
p̄ciosissimū tp̄s ip̄is īdultū inutilissīe ac lamētabilissīe ꝑ
dūt. sue vocacōis statū nō attēdētes. n̄c ꝯsciās suas corā
dō discucīetes. ymo ad q̄. q̄nta ⁊ q̄lia teneant'. vix vmq̄ꝫ de
bite efficacitꝫ pēsātes. De talibꝫ ait elcus dei bernard⁹.
Insolēcia deicoꝝ ubiqꝫ tīmū turbat eccl'āz ⁊ molestat. Alieis
nimirū laboibꝫ locupletāt'. comedūt fruct⁹ t're absqꝫ pecūia.
⁊ prodit q̄i ex adipe ī'q̄tas eoꝝ. mēs q̄ppe assueta delicys
n̄c exculta disciplinis. ml'tas ꝯtrahit sordes. Quātos vide⁹
q̄ nō xp̄o dn̄o ꝯ suo deseruiūt veti. atqꝫ ī multis eoꝝ forni
cacio regnat. q̄ ꝑuitatis actōi īpuro corde ac sordido corꝑe mi
strātes. nō verent' uix se stāe āgelū dei q̄ secet medios ⁊ dis
ꝑdat. Ptēa sicut ī sūma sua durād⁹ ꝑseq̄t' lud⁹ q̄ fortune
īnitit'. ut ē lud⁹ aleatū. nō p̄t ꝑ pecūia fieri. n̄ sex cōcurrīt.
Pmū ē cōgruitas ꝑsone. Clericis nāqꝫ ī alea ludē nō licet.
Vn̄ aleatoꝝ publicꝰ ⁊ usuari⁹ īpellūt' a dignitate obtinēda
nō obstāte ꝯsuetudīe ꝯtria. ex de excess p̄re. Int' dilcōs. In
bn̄ficio tn̄ obtēto p̄t ei ep̄s grām facē si se corrigat. al's de
bz debꝫ depoī. vmq̄ qōe uij. si qs. ⁊ ca. ꝯ guo. Pm̄ ē ꝯgrui
tas mātie. q̄ꝫ pro esculēto ⁊ poculento. aliq mō ludē licet. loq̄
do de ludo laudabili uix ꝑhabita. ita q̄ꝫ nō itendit' n̄ rōna
bile solaciū ⁊ nō lucrū. Ideo tciū ē finis. ut nō ꝑp̄t auari
cia ꝯ recreacōēz exerceat'. Quītū ē mēsura. q̄ꝫ nō licꝫ ludē

ultra solidū vnū. etiā si ludēs sit mltū diues. Ca° de r̄ligiosis.
Certū ē ↄgruitas tp̄is. ut nō tp̄e luctꝰ ul' p̄nie q̄ coronus
fiat. Sextū ē ↄgruitas modi. ut fiat sn̄ dolo. n̄c q̄s cōtra le
gē faciat ludi. n̄c aliū p̄uocet ad ludēdū. Adiutāt h̄c clerici
ad tātā execracōēz. īp̄ietatē. i īsaniā p̄lapsi. ut nō obstātibꝫ
sacris canoibꝫ ꝛ decretis audeant ꝛ p̄sumāt publice taxil
lare. ꝛ desiderio lucri turpissi ad taxillos ꝛ aleas ad istar lu
sorꝫ sclārū ludē. cū tn̄ ad lucratorꝫ restitucōēz. seu ī p̄os usq
ↄūsioēz penitꝰ teneant'. n̄c alit' possint saluari sacr̄metalit' re
absolui. Tot q̄ᵒ tāqꝫ ꝯuissiā t̄mīa ī huiꝰmoi ludo ↄsistāt que
Raymūdꝰ. hostiēsis iohēs ꝗ aly mlti enumeāt. ꝛ ipīm forsan
tangēt. Resipiscat ḡᵒ miserri. ꝛ diui pensent rigorē iudicij.
ītolerabilia q̄ꝫ tormēta īfni. q̄ paulopost irr̄cupabilit' icidet.
n̄ iā nō solū desistāt. s̄ ꝗ ↄdignos agāt p̄nie fructꝰ. Intro
ductio vanitatū ↄsidacōīꝫ salubriū. ex q̄bꝫ vniūsi fideles
p̄sertī mūst' ecce ↄtēpnē dnt oēz sic fluctuātē ꝗ vanitate lu
Sicut testat' b̄tissimꝰ p̄nceps dorꝫ locorꝫ ꝗ delectacōīꝫ ianua
aplorꝫ. xp̄s passꝰ ē pro nob' r̄liquēs nob' exm̄. ut seqm̄
vestigia eiꝰ. Io q̄ se dicit ī xp̄o manē. debet sicut ille ābulat
ꝛ ip̄ē ābulare. Certī mēbra suo capiti debēt adherē ꝛ ↄfor
mari. Xp̄s at ī isto sclō suspirasse. īgemuisse. plorasse. ītre
muisseqꝫ spū legit'. nūqꝫ at iocasse risisse lusisse. Eiꝰ ḡᵒ ma
turitatē. seriositatē. diligēciā. q̄ntū huāna p̄mittit fragili
tas seq̄ debemꝰ. queādmodū ip̄ē iussit. Qui m̄ ministrat me
seqt'. Et rursus. Qui odit ī hoc aīaꝫ suā ī hᵒ mūdo id ē p̄ modū
odientis castigat affligit refrenat. ī vitā etnā custodit eā.
Hic ī ecclesiastico scriptū ē. Pꝰ ↄcupias tuas ne eas. ꝛ a vo
luptate tua auertē. Primū igit' ad voluptatū vanitatū ꝛ disso
lucōnū aspnacōēz īducēs. ē ↄsidacio ↄūsacōīs xp̄i. q̄ suis
dixit discipul'. Exēplū dedi vob'. ut q̄admodū ego feci ita
ꝛ vos faciatis. Hic sc̄s fatet' leoꝰ. Nō ē possibile iā gaudē
cū sclō. ꝛ postea r̄gnare cū xp̄o. Hic salomō dixit. Risū
r̄putaui errorē. ꝛ gaudio dixi. Cur frust' decipeis. Pm̄ ē
ↄsidācō loci vite p̄ntis. Sumꝰ eī ī sclō isto tp̄ī ī ꝯiu car
lio ī valle lacimaꝫ. ī domicilio erumpnaꝫ. ī r̄gioē vmbre
mortis. ī r̄gno dissilitudis. ī peregrinacōē. via ꝛ curꝰ. Ideo
īsanissīm ē. huiꝰmoi loco delicijs velle affluē. vanitate

resolui. risu et ioco laxari. Primo quia in seculo isto expetit diuicias deli
cias atque honoribus prosperari. ipso facto prodit se esse non peregrinum aut
exulem neque celestis patrie amatorem. sed ciuem et filium babilonis
seruum iniquitatis. viatorem predicionis. Hic loquitur iheremias. Usquequo
delicijs dissolueris filia vaga. Et propheta. Renuit consolari anima
mea. Item. Heu michi quia incolatus meus prolongatus est. Atque de sanctis
veteris testamenti seu legis nature testatur apostolus. Confitentes quia pe
regrini et aduene sunt super terram. Ad primum ergo exilio fundere et frangere sus
pirijs ad illam gloriosissimam patriam beatorum. et gaudia mundi tamquam eterne
pocula mortis abhorreamus cum apostolo sancto dicentes. Michi autem ab
sit gloriari nisi in cruce domini mei ihesu christi. per quem michi mundus crucifixus est
et ego mundo. Secundum est consideracio periculorum quibus expositi sumus. Usquam
namque et ambulamus indesinenter in medio laqueorum. et in campo seculi huius innumera
bilium inuisibilium atrocissimorum callidissimorumque hostium multitudine
undique circumuallato. et pleno. quorum manus et rabiem euadunt paucissimi
sumus. Incerti eciam sumus an conuersacio mea placeat deo. an finaliter
simus dampnandi. an peccata mea sint nobis indulta. et scimus quia districtis
sissimum ac metuendissimum iudicem a quo iudicabimur cito. grauiter
multiplicaterque offendimus. quia item cotidie sepe peccamus atque ad
vicia sumus procliues. Que omnia si digne perpendimus. non vacari a luctu.
sed gemere ac lugere placebit. et cum salomone fatebimur. Melius est
ire ad domum luctus quam ad domum conuiuij. In illa enim. videlicet in domo
luctus. finis cunctorum admonetur hominum. et viuens cogitat quid futurum
sit. Quartum est consideracio vniuersorum malorum tam culpe quam pene. que cotidie
fiunt in mundo. quia scilicet tam multa et magna facinora fiunt incessabiliter
in seculo. quia creator optimus a suis creaturis tam multipliciter atque enor
miter omni hora inhonoratur. quia assidue tot anime eternaliter pereunt. quia
tot ac tante tribulaciones. erumpne. inopie. desolaciones. oppres
siones mencionesque contingunt incessanter. ac insunt hominibus et patrie nostre.
ac christi membris. quos si diligimus tamquam nosipsos. debemus utique compati
eis sicut nobismetipsis compati optaremus in casu consili. Certe
qui hec tante perpendit. cum iheremia dicere potest. Quis dabit capiti
meo aquas et oculis meis fontem lacrimarum. et plorabo die ac
nocte. Sic samuel tam diu et grauiter deplanxit saulem. et ihere
mias destructionem iherusalem. paulus quoque quosdam corinthiorum.
quantum et qualiter deploranda omnia mala prefacta. Compaciamur
igitur proximis nostris afflictis temptatis pusillanimibus oppressis

ꝛ desolatis. Quantu ē magnitudo ꝛ mltitudo nocumētoꝝ
q̄ delectacōes īferunt hoi̅. Na̅ puat hoīes ou̅ carismate gratu̅.
q̄ ꝛ salomone īfatuerit. ꝛ eua̅ traxerūt ad diui trāsgressiōe̅
precepti. ꝛ mente vehemēt̄ excecat atq̄ ī malis obdurat. ymo
dampnacionē mercat̄ etna̅. Ætei breue ē qd̄ delectat. etnu̅ qd̄
cruciat. Quis p voluptatib̄ noctis vni9 vellet tota die sequēte
ī ardēte iacē fornace. Cur g° audem9 peccarē mortalit̄ cu̅ pro
vno pecto mortali pena īfligat̄ etna incendy īfnalis. Tertiu̅ ē
vilitas feditas ac brutalitas carnaliu̅ voluptatu̅. ꝑꝑt̄ qs
ho̅ maxie̅ vitupat̄ deo ꝛ āgel̄ dissilis reddit̄ ac bestys
ꝯformat. Vn̄ ꝛ de mulib̄ exponit̄ illud iohel. Coputrue
rūt iumēta ī stercoē suo. Et qd̄ ait ps. Ho cu̅ ī honoē eēt
no̅ ītellexit ꝯpat9 ē iumētis īsipientib̄. Insup voluptatib̄
carnis ꝛ mudi mlte amaritudies sut admyxte. sumptuose ꝛ
sepe cu̅ picculo grādi acqrūt̄ laboiose ꝑant̄ eas q̄ pcitu
do cōcomitat̄. Vn̄ salomō loqt̄. Adolescencia ꝛ voluptas va
na sut. Itē q̄. Dixi vada̅ ꝛ afflua̅ delicys ꝛ fruar bon̄is. et
vidi q̄ hoc eēt vanitas. Itaq̄ ī tpe isto nob̄ ad penitendu̅
no̅ ad iocandu̅ ꝛ ludedu̅ īdulto. actib̄ pnie̅ īsistam9. a cord̄
dissolucōe vanitate ꝛ īmodata relaxacōe sp̄ abstineam9.

De ꝯdecēti vestitu ecclastico ꝝ p̄sti canoico ꝝ ꝛ de mltipli ci eo ꝝ excessu ī vestib̄ ꝛ de cupiditate eis vitanda. Ca. 19 xj.

Quāto mīstri eccl̄e tenet̄ esse p̄ laycis v̄tuosioēs. eo debet̄ p̄ ill̄ esse ī vestitu simplicioēs huilioēs ꝛ exe
plarioēs. īplē q̄ dent qd̄ ī ecclesiastico legit̄. In vestitu ne
gloieis vnq̄. ymo qa̅ p̄ ītuētiu̅ p̄fecti feiaru̅ oclos ꝛ corda
pt̄ scandalizarē ac libidinose mouē. oēm videlic̄ curiosu̅ or
natu̅ ꝛ apparatu̅ p̄pat̄icu̅ tenet̄ ꝯode p̄cauē. spualit̄ cu̅
no̅ de eis dubitent. s̄ de oi̅ q̄ credebe. sc̄a p̄res iēonim9
crisostim9 q̄ testet̄. Vn̄ q̄ mulier se ornas ꝛ suo ornatu
ī se hoim oclos p̄uocas. eciā si nullu̅ malu̅ in sequat̄ tn̄
etnu̅ suppliciu̅ pacient̄. qa̅ venu̅ p̄buit si fuisset q̄ bibet.
Si h° ta̅ mortale ē ī vulgaribz. qnto ī̅q9 ē ī mīstris eccl̄e
q̄ p̄cipue obligat̄ ceteris edificarē p̄sonas. Cur g° īcedūt
ta̅ compti ꝛ culti ut spose. p ut sc̄s ait b̄nard9. Respice
emin9 q̄lit̄ īcedūt ornati tp̄ sposa p̄cedes de thalamo
suo. ut si alōge videis taliu̅ quēq̄. poci9 putes sponsa̅

q sposi panyphu. Certe scdm scoꝝ prm doctria iubet' singli
ci vestitu sicut ⁊ siplici victu ee ɔtenti. Intea dinꝰ ait apls.
Nolite ɔformari huic sclo. ſ; inovamini spu metis vre. Canonici
igit' ⁊ sacdos ab oi curiositate. popa. sꝑfluitate. vanitate lasciuia
vestiu hoim mundanoꝝ deb; caue. ꝑut sci doctoes ac ꝑsu
les. basiliꝰ atq; ysidorꝰ docuerit. S; ia canones ⁊ statuta
sr hac re ex dina ispiracoe editi ꝑdicat. Legit at i septia
synodo. ⁊ i decreto habet' xxj. q. iiij. Ois iactacia ⁊ orna
tua. aliena e ab ordie sacro. eosq; epos ⁊ clericos q se cla
ris ac fulgidis vestib; ornat emedari oport;. q si i hoc ꝑma
serit epithimio tradat'. Silr eos q vnguetis vtut'. Impu
q; deridetes eos q vilib; ⁊ rligiosis vestimetis amicti sut.
ꝑ epithimiu corrigat'. Diu'sas ei tpib; ois vir sacrꝰ. hoc
e i sacris ordib; ɔstitutꝰ. cu mediocri ⁊ vili veste ɔu'sabat'.
Qe quippe qd no ꝑpt' necitate ſ; ꝑpt' venustate accipit'. ela
tiois hab; calupnia. sicut magnꝰ ait basiliꝰ. Insup za
charias ꝑpa istituit. Epi pbri dyaconi iduimetis sclaib;
no vtat'. ſ; vestib; suo ordini ɔgruetib;. Iteq; du abu
lauerit i ciuitate q i via q i plateis. sn opimeto abu
lae ꝑsumat. n i logo itine. q; sicut mulier oras i ecca
no velato capite deturpat caput suu. Iux' aplm. ita
ine sacdotes / opimeto eutes. deturpat sacdociu suu. qd
si teme ꝑsupserit con' statuta hec age corone ꝑiuet'
donec q statuta sut ipleat. Huic ɔsonat qd innocecius
ꝑpa scds. Decrnimꝰ igt. ut ta epi q sacdotes q clerici
i statu metis i habitu corpis deo ⁊ hoib; studeat co
place. ⁊ nec i sꝑfluitate ul' scissura q colore vestiu. nec i
tonsura. aspectu ituetiu. quoꝝ forma ⁊ exeplu esse
debet. offendat. ſ; pociꝰ qd eos deceat scitate. obseruet.
Hic beatꝰ ait bnardꝰ. Res paupm no paupib; dae. sac
legiu cime e. Porro facultates ecclesiaꝝ sut ꝑrimonia
paupm. ⁊ saclega crudelitate eis subripit' qcq; s' eccle
ministri vltra siplice victu accipiut ⁊ vestitu. Hec ei or
dinauit deꝰ huis q euao seruiut de euao q te diuicias uel
ornatu. ſ; viue ex eode. ut sint ɔteti corpis alimeto. nec
gule irritameta nec icentiua qrat libidinis. ⁊ qb; tegat'
no qb; ornet' accipiat. S; qm necīꝰ potiꝰ ee cotetꝰ. q

eo aīo ītroiuit ut stipēdia dei ī usq volup̄tis curiositatis vani
tatis ꝯgreget seruet expēdat. Hic rursꝙ ait illuiatꝫ bnar
dꝰ. Clamāt nudi. clamāt famelici. ꝛ ꝯq̄rūt dicētes. Nobis
fame ꝛ frigore miserabilit̄ laboratibꝫ. qd ꝯferūt tot muta
toria vestimētoꝝ uel extēsa ī ꝑticis ul̄ plicata ī maticas.
Item ē qd effuditis. nob̄ crudelit̄ subtrahit̄. qd ītulit̄ ꝛ
ītque expeditis. Habetis o curiosi quo delectemī. ꝛ q̄ suste
tem̄ nō īueimꝰ nos miseri. Denīqꝫ iustꝰ ꝛ sapiētissimꝰ deꝰ
ꝯdidit ista terrena ī cōem oīm īdigētiū usū. q̄teꝰ unꝰqsqꝫ
scd̄m suū statꝰ decētiā in vtat̄ ita ꝙ tp̄alia bona q̄ntū ad
usū debet ēē cōia. q̄uīs q̄ntū ad uis seu titulū possidēdi
ā dispēsandi ā erogādi. qdā q̄busdā sint ꝓp̄ria. Put ī 2a 2e
scs̄ dcīat thomas. Ud̄ g° unꝰ ī suū usū ꝯuītit sup̄flue seu
qd sibi reseruat auare. ꝛ itē. qd sibi acq̄rit īmoderate. hoc
subtrahit aliis ꝓserti egenis. ꝛ furti seu rapine īcurrit
peccm̄. ymo ꝛ grauē crudelitatē. put wilhelmꝰ ꝑisiensis
ꝛ ulticꝰ declarāt. Hic bt̄s p̄r ābrosiꝰ ꝑtestat̄. qd ꝛ ī de
creto habet̄. d. 47. xxvii. cº. Sicut hii ꝛc. Nūqd īiqꝰ ē ds
ut nob̄ tā īeq̄lit̄ distribuat uite subsidia. ut tu q̄dē sis af
fluēs ꝛ habūdās alii aūt egētes. An pocīꝰ idcō sic acci
dit. qꝛ ꝛ t̄ voluit deꝰ benignitatis sue expimēta ꝯfer̄e
ꝛ aliū ꝑ v̄tutē paciē coronare. Tu g° susceptis dī mu
neribꝫ. ꝛ ī sinū ā usū tuū redactis. nichil īiquī te ꝑputas
agē. si subsidia uite multoꝝ solꝰ obtineas ā reserues.
Uis eī tā īiustꝰ tā auarꝰ. q̄ q̄ multoꝝ eciā paupm̄ alimē
ta. suū nō tm̄mō usū s̄ ꝛ habūdāciā ac delicias fert. Neqꝫ
eī minoris ē crīs habēti tollē. q̄ cū dare possis ꝛ habūdas
īdigētibꝫ denegare. Esurienciū panis ē que tu detines. nu
dorū vestimētū ē qd īcludis. miseroꝝ redēpcio ꝛ absolu
cio pecunia quā ī t̄rā defodis ā ī scrinio claudis. Tantoꝝ
g° scias te bona īuadē. q̄ntis uales ꝛ nō vis p̄stare. Hiis
ꝑ oīa ꝯsonat qd magnꝰ ait basiliꝰ. Sit t̄ īgit fateis diuitꝰ
ꝑuenisse bona tp̄alia. an īiustꝰ ē deꝰ īeq̄lit̄ res ꝓp̄ias
nob̄ distribuēs. Cur tu habūdas ille u° mendicat. n̄ ut
tu bone dispēsacōis merita ꝯsequeris. ille aūt videlicet
paup̄. paciē brauiis decorēt. Famelici panis ē que tu de
tines. Nudi tunica quam in conclaui ꝯseruas. discalciati

ē calcaus q̄ apud te marcescit. īdigētis argētū qd possides
īhumatū q̄ clausū. Idcirco tot īdigētibꝫ iniuriaris qt dare va
lebis. Aduertant hec dn̄i nr̄i canonici. qbꝫ ne vnū bn̄ficiū q̄
de cōpetēs sufficit. Ponderet hec q̄ tot vestes p̄ciosas seu pel
libꝫ fodeatas ī cameris hn̄t iacētes. q aurū sibi ꝛ argentū
thezaurizat. ac libidiose ꝛ sumptuose viuēdo cōsumit. Atte
dat qua iudicia summo reddē poterit rōne. cuꝰ mēbra fame
siti nuditate ꝛ frigore pmittit affligi. qbꝫ nec hospiciū p̄bet
nec lectū. Itaqꝫ sicut ī summa virtutū ꝛ viciorꝫ iducit. multi eadē
circa vestitū multipli̇ citerqꝫ offendūt. Primo ī preciositate ves
tiū nimia. 2o ī mollicie. 3o ī curiositate ꝛ ornatu vestimētorꝫ.
4o ī multitudine eorundē. cū dicat btissimꝰ iohes bapta. Qui hꝫ
duas tunicas. id ē vnā nō necc̄ia. det nō habēti. Vitanda sūt
ergo canonicis ꝛ ministris eadē circa vestes vestiumqꝫ ornatꝰ. que
sup̄ qrto sūt tacta capl̄o. ut scꝫ ferāt vestimēta desup clausa
nō nymis lōga nec nimiū breuia. nec pānis rubeis. viridibꝫ ve
vtāt. ꝛ cetā illo ca° p̄hibita sūt vitanda. Postremo legit ī mira
cula glosi iheronimi. Qd q̄dā pbr̄ cardialis noīe andreas
defunctꝰ fuerat etnali cōdēpnadꝰ. ni scs iheroꝰ īpetrasset aīe
eiꝰ reductioēꝫ ad corpꝰ. ad peitendū ac satisfaciedū ī vita
pn̄ti. p̄serti ob hoc qꝛ ī vestitu p̄latis mois excessit. q̄ tn̄
cardialis alias fuit vir castꝰ ꝛ multis p̄ditus cōmedabi
libꝫ pucius. De cū canonicis feie cōmoret deptis ꝯiugēs· ·it·

Experiencia ē veritatis magistra. Idcirco q̄ ex | vetul: ile·lg xii·
piencia docet. quid nāē ē multipli̇ cōpbari. Porro qꝛ
multa atqꝫ enormia scelera. qꝛ nocētissīa scandala. qꝛ lamē
tabil̄ ac deflenda deformacio ꝛ ruina nascit̄ ex cohabita
cōe mulierꝫ cū sacdotibꝫ atqꝫ canonicis. experimētali̇ ꝛ ad ocu
lū īnotescit. ita ut iā a capite usqꝫ ad pedes qⁱ nulla sit
sanitas. Sꝫ sicut ozee p̄pha pdixit. Fornicacio ꝛ adulteriū
inundauerūt. Vn̄ certissīe patꝫ qꝛ piculosa ienuta vitāda
sit cohabitacio illa. qꝛqꝫ cōsultissīe ac rōnabilissīe sc̄i p̄res
ī synodis multis ac sūmi pōtifices. dyocesani qꝫ epi p̄
hibuerūt eā. Quo at frequēciꝰ ac districtius ꝛ ab emine
cioribꝫ p̄latis p̄hibita ē. eo ūqꝫ ē maioris qꝫ cōtēptꝰ ac
negligēcie īclusiuū. eā nō euitare. Tangenda sūt at ꝛ cō
meōrada hinc aliq̄ gnaliū cōsiliorꝫ ac sūmorꝫ decreta

pontificū. ad mōstradū. q̄ seiosissīe sā ac discretissi pres
p̄tactā cohabitacōēꝫ abhorruerīt ꝓhibuerīt ac funditꝰ extīa
re conati sūt. Denīqꝫ cū hoc plene legit̄ ꝓuidisse magū
tinēse ꝯsiliū. Precipiendū ē īgens ut nullꝰ sacdos q̄ clericꝰ
feīas de q̄bꝫ suspicio eē pt̄ retineat. Sꝫ nec illas q̄s cano
nes ꝯcedūt videlꝫ mr̄em amitā ꝛ sororē. q̄m īstigāte dya
bolo etiā in ipīs scelꝰ eē ꝑpetratū reperit̄. q̄ etiā ī pedisse
q̄s earūdē. Verūptn̄ rigor decreti istiꝰ ꝑmodū ē laxatꝰ
q̄ntū ad ꝑsonas multū ꝓpiq̄s q̄ vetulas. sup q̄bꝫ nāle fedꝰ
q̄ etas nō sinūt sinistrū q̄d suspicari. Hīc īnocēciꝰ tercius
cuidā scrib̄es epō. Cū clericis īq̄t nō ꝑmittas mulierculas co
morari. n̄ forsan de illis ꝑsoīs existant ī q̄bꝫ nāle ius nichil
seue crīmīs suspicari ꝑmittat. Hinc btīssimꝰ ppā gregoriꝰ.
Volumꝰ ait sacdotibꝫ ꝓhiberi ac clericis. ne cū mulieribꝫ
cōuersent̄ q̄ demoret̄. excepta dūtaxat mr̄e sorore ꝛc̄.
In registro q̄ differtur. legit̄ q̄ bt̄s augustinꝰ nec cū so
rore habitare ꝯsenserit dicēs. Que cū sorore mea st̄. soro
res mee nō sūt. Docti igit̄ viri cautela. magna nobis
debet esse īstructio. Denuo ait scs̄ gregꝰ. q̄d etiā ī decto
ꝯ oē hōm̄ī hēt. Oportꝫ sacdotes q̄bꝫ ppls dei ꝯmissꝰ ē. cū
magna ꝯstācia vigilare sup dn̄icas oues. ne a demonibꝫ di
lanient̄. Neqꝫ silē hoc debeo q̄d cū īgēti tristicia dico. Ita
sacdotes cū mulieribꝫ habitare ꝯspicio. q̄d nepharīū ē au
dire q̄ dicere. ꝛ cōtra canonū scōꝝ statuta. Ubi eī fuit coha
bitacio tal'. nō deerūt stimuli hostis antiq. Ideo ꝯducendi st̄
ne īuisibil' hostis fraude decipiat̄ q̄tenꝰ iux aplm̄. Nō vi
tuperet̄ ministiū nr̄m. Caue eī ab illicitis nos sacdotes opor
tet. ut manꝰ valeamꝰ mūdas ad deū leuare. q̄ ait. Sancti
estote q̄m ego scs̄ sū. Si uō q̄s ꝑsupserit aliter agere. sacdo
cij ꝑdet honore. Insup xxxxiij ex gestis scē synodi nicene
īducit̄. Interdixit ꝑ oīa sc̄a synodꝰ. nō epō nō pbr̄o nō
dyacono nec subdyacono neqꝫ alicui oīno q̄ ī clero ē. licere
feīnā subītroductā hr̄e. id ē nō habitare cū feīa. q̄admo
dū ī rubrica exposuit gracianꝰ. ñ cū mr̄e vl' sorore q̄ amita
q̄ cū ꝑsoīs q̄ fugiāt suspicōnes. Hoc ipm̄ ī carthaginensi
iussū fuit ꝯsilio. Hīc ait siricius ppā. Feīas nō alias ī do
mibꝫ clericoꝝ patim̄ esse. n̄ eas tm̄. quas ꝓpt' solas neces

situdinu͂ causas habitac̃e cu͂ eisdē synod⁹ sca͂ nicena ꝓmisit.
Postea nō tm̄ cohabitacioez. ꝭ cauta͂ q̃ꝫ ⁊ suspecta͂ visitacio
nē ⁊ allocucionē mulieru͂. sci͂ p̃res p̃ssꝫ ꝓhibuert. Hic in
sexta synodo ɔtinet. In oibꝫ ɔueit obseruai. ut nō n̄ c̄to
⁊ ɔgruo loco ac tp̄e deicꝫ mulier loq̄t. quaten⁹ oīs nephā
da suspicio excludat. Certe solu͂ ad sola͂ accedē. nulla racio
religiois ꝑmittat. Hic demu͂ ī sexta synodo affricano h̄et.
Clerici seu ɔtinētes ad viduas seu v̄gīes nō accedat. nisi
iussu ā ꝑmissu epoꝝ ā pbroꝝ. nc̄ soli hoc faciat. ꝭ vadat
cu͂ clericis ul' alijs quibꝫ ep̄s ul' pbr̄ iusserit. Sꝫ nc̄ ipi epi
ā pbri soli habeat accessu͂. ut oīs tollat' suspicio. Ideo
⁊ lucius ppa͂ ait. Clericꝫ sol⁹ ad feīe tabnaculu͂ nō accedat
sine maioꝝ p̃cepto. nc̄ sol⁹ pbr̄ cu͂ sola feīa͂ fabulas mis
ceat. nc̄ archidyacon⁹ sub p̃textu hu͂ilitatis ā officij frequē
ter ītret domicilia feīaru͂. nc̄ ꝑ clericos ā domesticos. matronis
aliqd mādet secrete. si agnitu͂ fuit. ⁊ ille deponat' ⁊ illa
a liminibꝫ eccl'e arceat'. Itaqꝫ qꝫ clerici ꝑmittu͂t quibusda͂ cog
natis feīs cohabitac̃e. intelligēdu͂ ē. du͂mō cu͂ ɔsaguineis
mulieribꝫ ill' nō habitet feīe qibꝫ cohabitac̃e sacdotes ⁊ cleri
ci ꝓhibet'. Iō pbri atqꝫ canonici suis matribꝫ atqꝫ ɔsanguineis
feīs cohabitātes ꝓuideat. ne cu͂ illis ɔmorent' extranee
nisi sint vetule. alioqui͂ recedat a matribꝫ seu cognatis. Cu͂
itaqꝫ cohabitacio ista ta͂ multiplr̄ ac districte extet ꝓhibi
ta. null⁹ sacdos ā clericꝫ q̄uis castꝫ ea͂ admittat. nc̄ ꝓpt'
tꝑale emolimētu͂ ī ea ꝑmaneat. qđ ⁊ maxīe īpleat. si
aliq̃ pbri ā canonici cohabitet sibi. de q̃rꝫ habꝫ piculo
formidac̃e ā p̃caue. ⁊ q̄uis certꝫ eet se nu͂q̄ posse tep
tari de feīa͂ sibi cohabitāte. tn̄ metuē debet de piculo
feīe ne illa teptet' ex pte ipi⁹. Q̄r castitas corpis ⁊
mundicia cord' valde spālr̄ decꝫ sacdotes atqꝫ canonicos. Cł. l⁹ xxiiij.

Certu͂ est nemīnē deo placē ā btitudinē obtinē. sine
cordis mundicia. Cu͂ dicat saluator. Bti͂ mu͂do cor
de qm̄ ipi deu͂ videbu͂t. Vn͂ ⁊ salomō ait. Q̄ diligit
cord' mundicia͂ amicu͂ habebit regē. De q̊ dixit aplus.
Regi at sclo͂ꝝ īmortli īuisibili. Vnusq̄sqꝫ qꝫ fideliu͂ tenet'
ad castitatē. ul' v̄ginalē ul' ɔiugalē ul' vidualē. seu ea͂ q̄ ē
abstinēcia ab oī illicito ɔcubitu. Decet ministri eccl'e ad

castitatē tenet multiplici rōne. Pma. qr ī sua ɔsecracōe seu
pmocōe ad ordīes sacros. ad ɔtinēciā se astrīxerūt voto
saltē īplicite q̄ equalent. Quēadmodū eciā in decreto capio
se ostendit. nō solū ad sacerdociū pmouēdi. s; īferiōes q̄ sa
cros ordīes suscepturi. castimoniā debet vouē, ⁊ dato q̄d mo
nō voueant castitatē explicite. īplicite tn̄ eā pmittūt. dū
vouet se scd̄m sacros canones victuros ꝟ obseruaturos
eosdē. Votū aūt magis obligat. p̄mo magis qm̄ iuramētū.
put thomas ī 2a 2e. Iohēs. bartholome⁹. ac alij ī suis
summis testant. atq; ut allexand̄ de hallis ī suma sua. bo
nouētura ꝟ ceti sup 4m snīaꝝ ɔcordit scribūt. Votū
p religiōis pfessione ⁊ sacroꝝ ordinū susceptcōe; solepni
zat. hoc ē solepne efficat. atq; ad sui īplecione ⁊ spūa
lē ɔsūmacione fortissīe ligat. ī tātū q̄d nō solū īpedit
matrimoniū ɔtrhendū s; ⁊ dissoluit cōtractū. qr ī hui⁹ce
moī voto solepni homo nō solū se obligat ad bona agē
da ac vicia fugienda. s; ⁊ pmissione sua quodāmō īplet.
seipm a sclārib; ⁊ carnalib; sequestrādo. diuinis q; ⁊ spūa
lib; se mācipādo. Sacerdotes g° ⁊ canonici ⁊ ceti ī sac ordīb
susceptcōe seipōs offerūt ac dāt deo ut ei⁹ fideliť vacent
obsequio. iō ɔsecrati sūt creatori. ⁊ ei⁹ cultib; mācipati. Cōtrec
tacio aūt ⁊ usurpacio rei aliene īuito dn̄o ei⁹ ē furtū. si ɔtin
gat occulte. rapina vō qn̄ fit palā. Abusio q; rei sacre sacle
giū nūcupat, sīlr furtū ꝟ rapina rerū deo ɔsecratarū
sacilegia rite censent. Sacerdotes g° ⁊ ministri eccle fornicā
tes sacilegi sūt, ⁊ furtū ɔmittūt. sacilegiū ⁊ rapinā. subtra
hēdo seipōs cultui creatoris ⁊ actib; pūitatis. atq; spuri
cissis vicijs ac reb; carnalib; fedis ac fetidis se trade
do subdēdo ⁊ viliť seruiēdo. Qd̄ si furtū ⁊ violacio ca
licis. enorme ē furtū. sacilegiūq; horrēdū. quāto magis
subtractio ⁊ pollucio rōnal creature deo ɔsecrate ob
late ⁊ mācipate. Sedo castimonia ad ministros ecclesie
spectat potissīe. qm̄ ut dīui⁹ dyonisi⁹ docet. īfimū
ordīs supiōis ⁊ supmū ordīs īferiōis. ɔueniēciā hn̄t
ad īuicē magnā. Infimū aūt ī ordīe tocius āgelice ierar
chie ē chorus āgeloꝝ. supmū vō ī ordīe ecclesiastice
ierarchie seu militātis eccle ē ordo sacerdotū ⁊ dyacoꝝ.

Hinc sacdos malach 2° agel9 nuncupat. cu di. Labia saccdo
tis custodiunt sciaz z legē reqrēt de oe ei9. qm agel9 dni
exercituu e. Sacdotes g° z decia angelice caste z pure uiuere
tenet. z com iusticia peccat enormit. vita carnale bestiale
z sordida gerendo. Tercio. qm ipi sut loco z vice dei ac
ei9 vicary. ideo deifice no turpit ac brutalit viue sut as
tricti. alioqui com ciuitate dei peccat grauissie. Qrto. qz pci
pua dignitate z maiori honore a dō sut decorati. io debet
dō grati assiste z ei i puritate seruire. alias offent dō grauius
ceteris. Quinto. qm hnt deo placare z ei alios reconsiliare atqz
imudos mudare. ideo valde tenet se dō placetes. castos
z mudos exhibere. cu z scs dicat bnard9. De filys malis
q nodu reconsiliati aliene reconsiliacois officiu qi ferens q
iusticia fecerit apphendut. Na z apls ptestat. Qui i car
ne sut z carnalit viuut deo place no pnt. In ecclastico qz
ferit ab imudo quid mudabit. Et neemie xiij. Mudati sut
sacdotes z mudauerit pplm. Sexto. qz conficiut sumut z trac
tat sca. ymo scm scoru. q ait. Ego su panis viu9. q de ce
lo descedi. Si g° i lege moysaica ta phibitu fuit imu
dis carnalia z inanata sacficia manducare offre z tangere.
qm maledci sut z scelleatissi cora dō. q corp9 z sagunez
saluatoris z vnici fily di conficiut contrectat sumut z porri
gut alys. z tn i sordibz suis manet. ac turpit scandalose
ac ipie viuut. Rone p moysen dns iussit. Sacdotes q
accedut ad dnm scificet ne perciat eos. Et ibe. Homo
q habuit macula no offerat pane dō. Et rursus. Aia pol
luta q edeit de hostys pacificor pibit de pplo suo. De
nicqz i regu xxi. Potifex legit dixisse ad dauid. No ha
beo panes layceos. s tn pane scm. si mudi sut pueri max
ime a mulieribz manducet. Ymo sacdotes legis tpe sui of
ficy a legitis abstine iubebat vxoribz. Quata e g° sacri
legositas. impudecia z maledictio sacdotu z clericor euange
lice legis puritissie. q sacmeta dignissia i suis turpitudi
nibz remanetes contrectat. Rone infinita z sigrauissia dap
nacio imminet eis. Septio. qm ipi sut oculi i corpe mis
tico eccle. modica at macula z lesio valde nociua
e oculo. Octauo. qm ipi sut speculu i qd layci oculos

suos dirigunt. Speculum autem mundum et lucidum esse oportet. Nono.
quia eorum carnalitas magis redundat in omnipotentis iniuriam
et contemptum. et etiam quia magis scandalisativa est populi et magis
ac inestimabiliter nocet eis ita peccantibus. excecat. indurat
et dampnat eos. facitque eos deo altissimo et omnibus sanctis eius ac
cunctis hominibus aspernabiles. abhominabiles. odiosos. vilissimos.
maledictos. Postremo secundum wilhelmum parisiensem aliosque
doctores. tales ministri nichil iuris habent in bonis ecclesie que
deputata sunt membris atque militibus christi. et quicquid de patrimonio
crucifixi usurpant et consumunt furtum est et rapina. potissime
quia ad restitucionem tenentur universorum que cum turpibus expen-
dunt personis. Cerne qualis est vita. quam criminosa et periculosissima mul-
torum eorundem lubricorum. Resipiscant igitur a dyaboli laqueis. et peri-
culorum suorum immensitatem horrescant. Alioquin magis convenit eis
quod ait scriptura. Gens absque consilio est et sine prudencia. utinam
saperent et intelligerent ac novissima providerent. **De imprudencia
et periculo sacerdotum ac canonicorum mulieribus cohabitancium ex verbis sanctorum.**

Peccat mortaliter ut asserit augustinus qui discrimini se Ar. la. xiiij.
committit. Talis quippe contra veram agit prudenciam.
ad quam sicut ad caritatem instanciamque tenemur. Si quis iret per
pontem in quo vix unus de centum evaderet lapsum et mersionem.
quis non diceret quod ille stultissime ageret et contra caveret prudenciam.
tanto se exponens periculo. Quanto magis reputandus est stultus
et intemperatus sacerdos seu canonicus mulieri secundum iura prohi-
bite cohabitare presumens. cum de centum sic agentibus vix unus
evadat ruinam. Et si forsitan quis evadat actum obscenum.
nonne paucissimi culpam turpis ymaginacionis. prave stimula-
cionis. consensusque illiciti. sensualis amoris effugiunt. Certe mu-
lieri non consanguinee nec vetule cohabitare. eamque assidue in-
tueri. alloqui. audire. considerare. oportunitatem quoque habere male a-
gendi cum ea ex parte loci ac temporis. et tamen nullo modo pertracto cum
ea excedere neque carnaliter afficere nec a castitatis proposito impe-
diri. sit utique super homines ac magne virtutis et vere in timo-
re dei ac omni virtute bene fundati et exercitati. nonne periculosis-
simum est homini nondum sic exercitato nec stabilito in gracia ac
virtute cum prohibita muliere sic morari. Caveant igitur sacerdotes et
clerici vincto exemplo sapientissimoque salomone exhortanti. Nos

peculū tuū mulierū pedes tuo q̄ nūq̄m terat ꝫ tangat.
q̄ nō pt toto ac tuto corde habitare cū dō. q̄ feīarū ac
cessibꝫ visitat. Feīa ꝯsciaꝫ secū habitātis exurit. Nūq̄
de formis disputes mulierū. Feīa quā bn̄ ꝯu̾sante
audis. mēte spūalit̾ dilige. nō corpali frequēcia. Hinc
dʒ° xxxiiij sacdotibꝫ deficis q̄ꝫ pcipit. ut ꝯsāguinearū q̄
sibi cohabitaciū familiaritatē deuitent īcauta. Rursꝯ ut
ait ido⁹. Acerbiora gehēne tormēta sacdotibꝫ ꝛ deficis
fornicātibꝫ reseruat. Ve t̾ sacdos. q̄ eodē ore osculais
filiā veneris. quo paulo añ suscepisti filiū v̄gis. O ipe
iuda osculo filiū hoīs tradis. Hinc glosa ido⁹ posit⁹ ī ex
tremis ī pncia dnīca corpus locut⁹ ē xpo. Ve sumētibꝫ
te īdigne. Certe ad sui reatū ꝫ penā te denuo crucifi
gunt. Heu q̄d dicā o dn̄e. qm̄ sacdotes te hodie comedūt
ī altari queādmodū voluciū ꝛ pecudū carnes ī mēsa. qm̄
nocte fruunt̾ mulierū actu turpissīo. ꝛ mane te comedūt
celebrādo. Ubi o dn̄e latitas. dormis ne an vigilas. Est
t̾ obsequū hoc acceptū. Est hec oblacio quā eligis. Ecce mū
d⁹ sacdotibꝫ plen⁹ ē. ꝛ tn̄ vix vn⁹ de centū bon⁹ ē. Nul
la ī mūdo tā crudelis ē bestia. ut malus ꝛ lasciu⁹ sac
dos. Nā corrigi dedignat̾. ꝛ v̾itatē audire nō patitur.
Hīc ī psona xpi loq̄t̾ aug⁹. Noli o sacdos me āpli⁹ pec
cādo affligere. Pl⁹ nāqꝫ me ledit hō ē āpli⁹ displicet m̄
vuln⁹ pcī tui. q̄ꝫ vuln⁹ lateris mei. Magis delinq̄s
q̄ me ī celis regnātē fornicādo offendis. corp⁹ q̄ꝫ meū
ꝛ sanguinē ui̾ueret̄ tractās. ꝫ plebē meā p cui⁹ salu
te crucifigi dignat⁹ sū scandalizas. q̄ꝫ q̄ me ī t̄ris ābu
lantē crucifixerūt. Audi sacdos exhortantē te scm̄ ber
nardū. O sacdos os tuū cotidie receptaculū ꝛ q̄i sepul
chrū xpi efficit̾. Cur vnq̄ mētit̾. cur lubrica loquit̾. cur
aīa tua viciose afficit̾. Cur oculi tui aspiciūt vanitatē. q̄
cotidie ī altari añ se hn̄t xpm̄ altissima v̾itate. Cur
man⁹ tuas extēdis ad illicita ꝛ īmūda. q̄ tractāt psan
tissīa ac illibatissīa sacmēta. Cur te vino q̄ ebrietate
īgurgitas. q̄ saluatoīs sanguinē potas. ꝛ spūali refec
tiōe plen⁹ ꝯsistere debes. Ratione sceleratissimū atqꝫ turpis
simū ē man⁹ deo dedicatas. ꝛ sacro crismate ꝯsecra

tas. mulierū īpudicarū corpibȝ ac pudēdis īgere. vel eis
dē sacrosctm corp9 dnī tangē. O qȝ nepharium qȝ teme
rariū ē pollutis maībȝ filiū vgīs tractare mnīs. vnige
nitū dei pris. ꝛ sordido ore sume illū. q oem trāscedit
ac supat itellectū. Vbi nō erubescat ꝛ expauescat.
ubi pstantissimū scti pau pciat ī sterq̄liniū. Vbiq̄
naqȝ sacdos oī luto ē turpior. vel oī cloaca īpurior.
Insup sicut ait ieō9 vel ī decreto habet xxxiij qstiōe iiij.
Tpe quo uxori debitū reddit. de agni carnibȝ comedē
id est comuicare nō licet. Cui9 rei causā. thomas ꝛ alij si
gnatū siuarū assignat. dicētes. Qz qmuis actus ille co
pule piugalis absqȝ culpa fieri qat. tn ob voluptatē ei
anexā deprimit vel a deuocōe īpedit mentē. Itaqȝ si co
iugatis ꝛ se absqȝ pctō cognoscētibȝ coicare nō licet
die quo nocte mox pcedēte cognouerūt seīuicē. qȝ igna
tissime agūt sacdotes q de nocte fornicati celebrare psu
mūt ī die. Certe null9 itellect9 capere. nulla ligua pt
exprimē. qȝ enormit peccent. q tā turpissimis vicijs īq
nati. celestia atqȝ purissiā xpi misteria audet cfice
sumē ꝛ tractare. vel sacratissima misse vel canonis vba polu
tissio ore pferre. De talibȝ igit loqt xps uidet sup m9
p osee pphiā. Iuxta desideriū meū corripiā eos. Ecce occur
rā eis qi vrsa. ꝛ qi leena raptis catulis disrupā iteriora
eorū. ꝛ cōsumā eos ut leo. Tūc iuxta psalmistā. loqt ad eos
ī ira sua. ꝛ ī furore suo turbabit eos. ponet9 ut cliba
nū ignis ī tpe vult9 sui. ī igne deiciet eos. ī miserijs
nō subsistent. Sicut p ezechiele effat. Ecce coplosi
man9 meas sup malicias vras. Nūqd sustinebit cor
vrm. aut pualebūt man9 vre ī diebȝ vindicte. ꝛ cflabo
vos ꝛ succēdā vos ī igne furoris. ꝛ cflabimini ī medio
ei9. sicut cflat argētū ī medio fornacis. vel teresam.
De qbȝ etiā ait p amos pphiā. Ecce ego stridebo sup
vos sicut stridet plaustrū onustū feno. ꝛ leuabūt vos
ī contis. vel reliqas vras ī ollis feruētibȝ. Atqȝ p mala
chiā. Et nūc vbū istud ad vos o sacdotes. q polluistis
nomē meū. Ecce ego piciā sr vos stercus solēpnitatū
vrarū. ꝛ assumet vos secū. hoc ē feda ꝛ carnalia opa

vra q̄ vł i festis ↄmittitis ꝑpetrabo ịputaboqȝ vob'. ꝛ cū
sceleribȝ vris i ꝑma acherontis tuetis. ꝛ sup calidissio
igne illo sulphureo tāto acrius ieternū vrami. qnto huc
itensioe affcū maioriqȝ voluptate carnalibȝ ihesistis.
Quēadmodū i apocalipsi locut9 sū. Quātū glorificauit
se ꝛ i delicijs fuit. tātū date illi tormētū ꝛ luctū.

De eadē materia ex reuelacoībȝ scē v̄ginis katherine de zenis. vł scē brigide vidue. Ar. l9 xv.

Legit' in libro de doctrina ꝛ reue
lacoībȝ scē katherine de zenis. q xp̄c ops̄ i visioe
quadā locut9 sit ad eā. Illa cu̇ltu̅ ꝛ miseȧbiliu̅ saceȯ
tu. tātā viciox putredine a sensualitate eox accepit.
Ego vigui ꝛ ↄsecrauı eos. ut i scītate vł iusticia seruiat
m. vł sacⁿmeta mea mīstret credētibȝ. Et scis kimā fi
lia mea. qd m̄ retribuāt pro bn̄ficijs tātis. Ipi me co
tidie ꝑsequūt' in tot ꝛ tantis sceleibȝ. ut tua nō pos
sit lingua narrare. vł si oīa illa audires deficeres p̄ me
rore. Aliq̄ tn̄ t' dicā ut habeas maiore ↄpassiois vł plac
tus materiā. Ipi naqȝ deberēt stare sup mensā sacre
crucis passione xp̄i iugit' meditādo. ꝛ ibi se nutrire
cibo aīarū. laborando pro salute earū. vł de illarū pro
fectu spūali gaudēdo. Ipi vō intrāt tabernas ꝛ ibi in
trāt. pinnāt. fabulāt'. gule deseruiūt. potacoibȝ vacāt.
sit ꝛ quid dinū officiū nesciūt. ꝛ si illud dicāt. cor tn̄ eox
lōge ē a me. Pleni sūt miserrimis vicijs tp̄ hoies
penit9 excecati. ꝛ stant i v̄bis ac factis lasciuie. pub
lice q̄ vł sīn v̄ecūdia peccāt. Ipi enī st̄ ribaldi ꝛ illu
sores atqȝ lusoēs. vł ꝑ9q̄ ꝑluserūt aīaȝ suā ita q
ꝑtinet ad corp9 dyaboli. ꝑludūt bona eccl̄e. ꝛ sbam
quā i v̄tute sanguinis xp̄i susceperūt. ita expendūt. q
paupes inīi nō adiuuāt'. nc' eccl̄a habȝ necīria fulci
menta. ymo cū ipi sint teplū dyaboli. nō curāt de
teplo meo. s ornamēta q̄ facerēt i eccl̄a. faciūt i ꝓpa
domo. ymo qd peiu' ē. sicut sponsus ornat sponsā
suā. sic isti demones incarnati de bonis eccl̄e ornant
dyabolā id ē amasiā suā. Cūqȝ infelicissimi demones
isti videlȝ sacdotes lasciui transeūt ad altare. nō cu
rāt q eorū dyabola vadit cū filijs suis ad oblacio

nē cū alys facienda. O demones et plus q̄ demones. vtinā
iniquitates vr̄e essent magis absc̄ondite. qr tūc subditis mi
nus noceret. Nūc vero estis causa peccādi. Est hec puri
tas quā requiro in sacerdote? Est hec puritas. quia de ma
ne surgit cū mente inquinata. et corpe suo corrupto ac fe
tido cū quo iacuit cū dyabola sua? O tabernaculū demonis.
ubi ē bona vigilia noctis. ubi oro cōtinua et deuotā in q̄
noctis spacio disposuisti te ad celebracionē? Ex hac cau
litate venit. qr turpissimi sacerdotes nō querūt meū ho
norē nec proximorū. Jmmo nec suā salutē. nec sibi cōmissos
corripiūt. sed qr ppo et priuato amore quo accensi sūt q̄rūt
toto corde diuicias terrenas. et corpe voluptates qbz nō
saciant? temporales quoq̄ honores et lauta cōuiuia. preciosa orna
ta et superflua vestimēta. De hys alia multa scripsit filia
ex allocucōe diuina hec sancta et innocens virgo. q̄ alibi introducūt.
Jtem in libro reuelacionū bt̄e brigide vidue. de hys
multa legūtur. ubi int cetera xp̄c in visiōe ait ad brigidā.
Ione dauid dixit. Qui edebat panes meos magni
ficauit sr̄ me supplantacoēz. Hec t nūc dico. qr proditorēs mei
sūt sacerdotes inmūdi et lubrici. q̄ panē meū comedūt in al
tari. Paganos et iudeos aspicio. et nullū in eis video talibz
sacerdotibz deteriorē. Ideo zelo iusticie eis maledico et dico.
Maledictū sit omne qd de tra ad vtilitatē et sustenta
cionē suā susceperūt. qm̄ tā ingrati sūt deo. Maledictus
sit cibus et potus eorū q̄ pascit corpus eorū in cibū ver
miū et aīam ad infernū. id est aīaz tenet in corpe ad
eius dapnacōēz. Maledictū sit corpus eorū. qd resurget
in inferno sine fine arsurū. Maledicti sint anni eorū quibz
tā viciose vixerūt. Maledicta sit hora eorū. q̄ incipit eis
in inferno et nūq̄ finiet. Maledicti sint oculi eorū quibz vi
derūt lumē celi. Maledicte sint aures eorū. quibz verba
mea audierūt nec impleuerūt. Maledictus sit gustus eorū quo
gustauerūt dona mea. Maledictus sit tactus eorū. quo trac
tauerūt me indigne. Maledictus sit odoratus eorū. q̄ odora
ti sūt delectabilia sibi. et me sr̄ oīēz delectabilē neglexe
runt. In hys maledictis sacerdotibz regnat auaricia accidia
impaciencia. carnis voluptas. et diligūt mundū nec saciant

tirenus pdicat v̄ba mea. et videt̄ facē bona qdā. s̄ ad hono
rē et ɔmodū suū nō meū. Plura hijs silia recitat brigida sca.
q̄ iā latitudē tetigisse sufficiat. qm̄ i opusculo de vita et regi
mīe curatorꝫ ea diffusius allegaui. **Erūt v̄tuosi et digni be**
neficiē canoīci et oēs i sacris ordibꝫ ɔstituti ex v̄b̄ diui et

Sacratissim⁹ et theologissim⁹ dyonisi⁹ **magni dyonisij. Ar̄l⁹ xxvi.**
i oī inq̄t diuo officio nō ē audendū alijs fieri du
ce. n̄ q̄s s̄cdm v̄tutē dei formissim⁹ idē dō siling⁹ seu
valde silis extet. vtpote, tā v̄tuos⁹ et sapiēs. ut de plenitu
diē sua alijs possit īfluē purgādo seu illumīando eosdē.
Vn̄ scs thomas sup 4tū snīaꝝ dis̄ xxiiij conclusit. et
idē affirmat albert⁹. Cū h̄o in quolibꝫ ordiē sacro ɔstitu
at̄ dixit alijs i rebꝫ diuis i quolibꝫ ordiē sacro tn̄ p̄sump
tuos⁹ peccat mortalit̄ accipiēdo ordinē illū indigne. hoc ē
existendo i peccō mortali. Silit̄ q̄ iā ɔstitut⁹ ē i aliq° ordiē
sacro scꝫ sacdos dyacon⁹ ā subdyacon⁹. tocies peccat
mortalit̄ quocies aliquē actū ordis sacri idigne exequit̄.
utpote nō existēs i caritate et grā. Hoc idē durand⁹ i su
ma sua. Raymund⁹. Iohēs. Bonauētura et alij ɔcordit̄ p̄tes
tant. Hinc scitis vite req̄rit̄. tā ad susceptiōez ordis sacri. q̄
ad execuciōne et amistraciōez ip̄i⁹ de neccitate p̄cepti. nō
de neccitate sacmēti. Hijs ɔsonat. qd̄ i epla ad demophilū
feruētissim⁹ et illūiatissi⁹ dyonisi⁹ fass⁹ ē. Talis īq̄ens.
hoc ē nō illustrat⁹ n̄ v̄tuos⁹ p̄sūptuos⁹ ostēdit̄ diuīa
idigne exequēs. et q̄ putās deū ignorāe q̄ ip̄e nouit. sua
videlꝫ idignitate et vicia. et decipē putat deū quē men
dacit̄ p̄rem appellat. et audet imūdas ip̄i⁹ īfamias. id ē
deū ihonorāe. et corā alijs q̄tum i ip̄o ē ihonorabile de
mōstrāe nō veret̄. Nō enī dicā oroēs sup diua signa
id ē sacmēta ā sacra xp̄iformit̄ enūciāe. Ex q̄bꝫ v̄bis
p̄tacti doctoēs ɔcludūt. q̄ talis sacdos dyacon⁹ ā sub
dyacon⁹ ē tn̄ blasphem⁹. et dei deceptor seu traditor no
miat̄. Cū g° canoīci cōit̄ sint i aliquo ordiē sac° ɔstat
q̄ deiformes v̄tuosi et illūiati eē tenet̄. et sua officia ex
equi honorate. vnde et p̄plō valde exēplaēs existē obligāt̄.
et de habūdācia sue v̄tuositatis ac grē p̄pis coīcare.
De q̄litate canoīcoꝝ ex v̄b̄ scī b̄nardi. Ar̄l⁹ xvij.

Sanctus et perelectus bernardus. fratrum amator. zelator boni communis. impugnator scandali. deformacionem ac ruinam ecclesie in suis libris frequenter describit ac lamentatur. Canonicorum quoque lapsum pro maximo specialiter deflet. ac iterum certa protestatur. clericos a singulis generibus hominum id sibi usurpare quod delectat. id vero vitare quod gravat. Habet igitur singula queque genera hominum aliquid laboris et aliquid delectacionis. sed est adinventa prudencia clericorum et admirandi. quemadmodum inter hec novo artificio discernentes. et ea ab invicem sequestrantes totum quod delectat eligunt et amplectuntur. quod autem molestum est fugiunt et declinant. Cum militibus namque frequentant superbie fastum. amplam familiam. nobiles apparatus. equorum faleras. accipitres. aleas et consilia. Porro a mulieribus mutuantur dependentes a collo rubricatas murium pelles. ornatos thalamos. balnea et omnem molliciem ac gloriam vestium. caute omnino vitantes pondus lorice. atque insompnes noctes in castris. iuncta quoque discrimina preliorum. Verecundiam etiam ac disciplinam mulierum. et si quid secus ille habent laboris. Sudant agricole. putant et fodiunt vinitores. et qui inter hec ocio torpent clerici accedente fructuum tempore. iubent sibi innovari horrea et promptuaria eorum replent pro illis. vivunt tritico. bibunt vina. impinguantur et dilatantur adipe frumenti. succis herbarum peregrinum permutant saporem. Negociatores circueunt mare et aridam. in labore corporis et periculo vite preciosas sibi divicias congregantes. Dura sunt hec caveant ea sapientes nostri divites. clerici capiant sompnos ne dicant suis lascivant stratis. Ceteri demum mechanici multo et magno labore victum sibi acquirunt. clerici non incidunt delicijs et copijs affluunt ociosi. Cum resurgere ceperint homines unusquisque in ordine suo ubi putas generacio ista locabitur. Si ad milites diverterit exsufflabunt eos qui in labore et pericula secum minime toleraverunt. Sic agricole sic negociatores et singuli quique hominum ordines a suis eos finibus deturbabunt. utpote qui in labore hominum non fuerint. Quid ergo restat nisi ut quos omnis ordo repellit pretereat et accusat. eum sortiantur locum ubi nullus ordo sed sempiternus horror inhabitat. Hinc rursus ostendit sanctus bernardus libro 3o de consideracione. Quod clerici nullius sint ordinis dicens. Quid sibi vult quod clerici aliud esse et aliud volunt videri. Reipse habitu milites. questu clericos. actu neutrum exhibent. quia nec

pugnat ut milites neqz ut clerici ducunt et docet. Cum ordis
sunt cum utrisqz esse cupiunt utrumqz deserunt et confundunt. Unusquisqz
qsqz ait apls in ordine suo resurget. Isti in quo. An qui sine or
dine peccauerit sine ordine peribunt. Aut si summe sapiens deus
negat credit a summo usqz deorsum nichil inordinatum in un
que. vereor eos non alibi ordinandos quam ubi nullus est ordo
sed sempiternus inhabitat horror. Hi amici perfecto sunt sponsi.
qui assignata ecclesie cultui prouentus retinent ac questum non uerent.
et qui sibi et aliis tabernacula parare debuerant in celo. domum
ad domum. agrum agro coniungunt in terra. et contra xpi doctrinam the
saurizant sibi in seculo isto. cum tamen natura modicis sit contenta.
Ipsi uero in bonis ecclesie non solum necessaria querunt quam maiori pos
sent obtinere periculo. verum honorari in eadem volunt. placere stu
dent hominibus. delectari et superbire. huicqz seculo conformari. Uniuer
sos in ecclesiasticis rebus atqz ordinibus suum honorem querentes.
aut diuicias seu corporis voluptatem. hoc est que sua sunt non que
ihu xpi cecitate introducit non caritas sed aliena a deo cu
piditas. Quid istud temeritatis est. primo quid insanie se ita
habere. Ubi timor dei. ubi mortis memoria. ubi gehenne for
mido et tribulis illa expectacio futuri iudicii. Sponsa ad
sponsum clamat celestem. Trahe me post te curremus in odore
unguentorum tuorum. Nunc autem trahit sua quemqz voluptas. atqz
odorem turpis lucri sectantes. questum estimant pietatem. quorum
dampnacio iusta est. De districto et metuendissimo dei iudicio

Rursus ait Felix clericis imminente ex libro glosi bernardi ad clericos xviii.
bernardus. Ve tibi clerice. mors in olla. mors in tuis de
liciis. quia peccata populi comedis. id est bona ecclesie oblata a populo
pro expiandis eorum peccatis. Ecclesiasticos siquidem gentis te
habere reputas. cantando proueniunt tibi. sed melius tibi esset satis
facias pro benefactorum ac fundatorum peccatis. Ideo esto sollicitus tem
pore redditurus. dignos pro illis gemitus funde. dignos a
gere penitencie fructus. Alioquin tibi noueris imputanda plebis peccata. que
nunc inter delicias computas et manducas. sic percipiendis ac
dissimulas tempus nichil attinencia tibi. O iudiciorum dei abyssus
multa. O terribilis deus in consiliis super filios hominum. Fructus incipiet
miseri dicere montibus cadite super nos. et collibus operite nos. Ue
nient ante tribunal xpi. audient contra eos grauis populorum querela

mediante a fonte. n et iuste in omnibus dusceris et sa

accusacio diuina. quorum vyxerut sapedius. nec diluerut prim.
qlibz sci sut duces cecorum. mediatores qz fraudulenti. Quid tibi
insipiens delicie sapiut. quid diuicie oblectat oculos. quibus
meretricis tibi tam qvue iudicium tam intollerabile et etiam sup
plicium atqz tam dure te obligas toni. Vniuersa quippe usqz
ad qdrante nouissimum exigetur a te. Sz nunc adiutat cum
notica. quid desi. imctus et doctus a spiritu sco bernardus scribat
fulconi illustri canonico bnficium unum non plura habenti. qui
et postea fuit epus. Surgens ~~vadis~~ ad vigilias/ad missas / vadis
chorum hoie nocturnus ac diurnus frequentas. bn facis. sic
pbenda ecclie gratis non accipis. dignum e ut qui altari de
seruit de altari viuat. viuat igitur de altari non supbiat non
luxuriet non ditet. Ne in clericatu diues ex paupe. fiat
ex ignobili glosus. Ne sibi de bonis ecclie ampla pala
cia. habitacula preciosa. curiosa depictaqz fabricet. nec locu
los congreget. nec in vanitate ac superfluitate bona paupm
dissipet ac dispgat. Ne extollat de facultatibz ecclie
consanguineos ac nepotes suos. ne filias suas dyuerum
nuptum tradat. Concedit tibi. ut si bn deseruis de altari
sustenteris. non autem ut compares tibi inde aurea frena. sellas
depictas. calcaria deargentata. varia grisea qz pellicea a
collo et manibz ornatu purpureo diuersificata. Denique
quicquid pter necessarium victum simplicemqz vestitum de altari seu
bonis ecclie retines. tuum non e. rapina e. sacrilegium est.
Heu quos in exordio status canonicorum crediddisset. ad tanta
eos ruina posse deuolui. sz cum paulatim deuenerit homo
ad grauiora. ita qz impudencia atqz frontositas cor eius ob
durat. ut non paueat non horreat non contremiscat. cum in
demum e desperacio infelicis. Impius etenim cum in pfundum ve
nerit viciorum contempnit. et diuino se prurale vultum non vetur.
Tamquam domesticus sui tiore intrat ecclam. ingreditur chorum.
genua flectit. osculatur ore sacrilego. dolose agit. sz in
conspectu dei. ut inueniat iniqtas/ad odium. Sic pius fornicaciones
ad adulteria et incestus quidam labuntur. et ut eciam non ad ig
nominie passiones. Denique de hiis multa silia scribit
hic scus. et qualiter infinita sit clericorum ambicio. qui simplici
pbenda erubescut esse contenti. et semper ad alcius quid

aspirant. donec tande in pfudo mergant infni. Nec mi
tu. qui i ecclia susceptoque ordine ipie ↄusant. q nec bn neque
p xpm. s uel symoniace a puisa itencoe itroierut. qreteres
i voluptate et ocio. i vanitate et desiderys ppriys viue.
no i sctitate atque iusticia do seruie: a p arta via salutis
rcede. ad tpale magis q spuale respiciebes. Nosctino
ut zelator dei felix et scs fratr bernardus. Currit passi
ad sacros ordies. et reueueda tpis q angelicis spiritib
ministia sn ↄsideacoe et reuerecia apphendut hoies. i qbz
auaricia regnat. abicio ipetrat. dnatr supbia. sedet ynquitas
et pricipatur luxuria. Sic aspirant et currut ad ecclasticas dig
nitates et curas. tamqua sine curis ia viue debeant. cum ad
honores et curas puenerit. No ei onus cure angeru ppen
dut. nec qle eis istet iudicium ituent; quibz tato itolera
bilior appropiquat dapnacio. qnto nuc minus sollicati
sut qm deo tribuat racem. et qnto i maiori securitate
et dissolucoe ia viuut. Qualr sit oradu cantadu psalledu
ac seruiedu altissio. ca. lq. xix.

Quia precipuu exerciciu
Qanonicorum e. a esse debet. oroibz et laudibz di assi
due occupari. et horas cantare. tangendu e breuit qlit
exorandus et laudandus sit deus. Interea q idesinet et fer
uent deu inuocare idigeamus. Primo patet ex pte loci que
imoramr. Habitamus eni i sclo isto nequa tamqua in qdam exilio
valle lacimar et campo atrocissio. callidissimis atque fortis
sis hostibz obsesso ac pleno. i quibz multis ac maxis
expositi sumus periculis. nec inuisibiles inimici nri dormi
tant unq. s icessabili isidiant. aduersantque nob et expug
nare nos molunt. et secu dapnacoi etne iuolue. Nos
vo fragiles sumus ac debiles ad resistendu. Ideo tam
ex pte loci q ex pte periculorum et laqorum i quorum medio
vsamur et qbz exponimur. tam ex pte aduersariorum aie nre. idi
gemus ad dnm orado ↄfugere. et eius auxiliu. ↄfortacione.
defensione. affectuosissime iplorare. psertim qm et domes
ticu hoste vbique et sp portamus nobiscu. videlz ppriu corpus
qd aggrauat aiam. depmit itellcm. ac multa igerit ipedi
menta spiritual pfectus. Scdo patz. q incessant et feruide opor
teat nos orare. ex pte magnitudinis cause. qua cu deo

habem9 pre maibz. Hec etiā causa ē. q̄ d̄o debite seruire ac
p hoc etiā btitudinē obtinē. q̄d si neglexerim9. dāpna
cionē recipe etnale. Si g° pro ɔseruacoe et defensioe
vite corpalis pritis ac breuis. tā affectuose lacrimose et
anxie hoies depcant'. si pro treno bono tā humilit' et istat'
deposcūt. qm̄ feruētissie humilime ac iugit' oport3 nos vis
cera mie dei nri efflagitare pro euasioe dāpnacois pe
tue. p vtute pualendi teptacoibz cūctis. p adepcione
sempitne salutis. p oī dono grē nrē. ad obtinedā
ac pmerendā btitudinē tantā. Tercio p3 hoc. ex eo
q totiēs et tā grauit' deū offendim9. atq3 cotidie ihono
ram9 eūde. Hinc climac9 ait. q ex ɔsideracoe mortis
reorū disce possum9. q̄lit' deū orare debem9. Nempe
fures et homicide capti a pricipe. si aliquā spē eua
dendi habuerit. corā pricipe quē offenderit se ī trā
ɔsternūt. veniā cū oī humilitatis apparatu. cū igeti
affcu precant'. emēdacoez oīodā pollicent. et q de cetero
velint pricipi fidelissie usq3 ad morte seruire pmitte
sūt pati. Quāto magis nos viciosi ac miseri q īnumabili
bz viciis etiā dāpnacoez meruim9. debem9 mō ptrito
iuocare altissimū. q penitētibz spem ɔcessit. veniāq3 p
misit ɔtritis. Itēm q̄lit' debeam9 dm̄ orare. pensare
possum9 ptim ex pte dei. ptim ex pte nrī. Ex ɔsidera
coe naq3 infinite bonitatis et amabilitatis dei. debem9
eū orare cū feruēti et puro amore. ipm sup oia totis
precordijs desiderando. Ex ɔsidacoe naq3 ifinite maies
tatis dignitatis sactitatis et honorabilitatis di glorio
si et bndci. debem9 eū orare cū oī reuerēcia et subiec
tioe atq3 humilitate. Si eī regibz et platis sclī hui9 tā reue
rent' subiecte et humilit' loquunt' et supplicāt eox ministri.
q̄ntomagis regi oipotēti supdignissio et imēso ho
nisi cū grādi et sūma reuerēcia humilitate et subiectioe
loq supplicare et psallere nos oport3. Porro ex ɔsideracoe
pñcie ac sapie dei oia ītuentis. ipm īuocare debem9
cū diligēti cordis custodia. et attencoe punguli sensu
attendēdo vboz. et corde refrenato ab oī distractioe
inutili. Ex ɔsidacoe q3 mie ifinite ac munificēcie

dei. orāe debem⁹ cū oī fiducia. Ex ꝯsidacōe demū di
ne iusticie. orāe debe⁹ cū metu timoē et tremoē. Insi
ꝑ ꝯsidacōe ꝑpatū trāsgressionū et culpaꝝ. orāe de
bem⁹ cū precordiali ꝯtricōe et humili ꝓpe vilitatis recog
nicōe. Ex ꝯsidacōe vero ꝓpe idigencie ifirmitatis ac ꝓnita
tis nr̄e ad oē malū. orāe debe⁹ idesinent' et suspiriose.
sicut ait salvator. Oportz sp̄ orāe et nō deficiē. Ex ꝯsi
dacōe aūt ꝓpe ꝯdicōis ac ꝑuitatis. orāe debe⁹ amorose
cū plena humiliacōe. tanq̄ creature pusille. maiestatis icācu
scripte. quā cū fiducia filiali īuocāe debe⁹. Ex eisdē ꝯsi
deracōibȝ pro maiori ꝑte elicit'. qualit' psallē et deū laudāe
debe⁹. utpote attente reuerent' distīcte affectuose iocū
de. primo et deuote humilit' pure et custodite. Unde sc̄s ait
bernard⁹. Moneo vos dilectissimi. pure. semꝑ ac strenue
laudibȝ īteē diuinis. Strenue quidē. ut sicut reuerent' ita
et alacrit' dnō assistatis. nō pigri. nō sopnolenti. nō osci
tātes. nō parcentes vocibȝ. nō pcīdētes vba dimidia. nō
integra trāsilientes. nō fractis et remissis vocibȝ muliebre
quoddā balba de nare sonātes. sȝ virili ut dignū ē so
nitu et affectu voces sc̄i sp̄s depromētes. Pure vero. ut
nil aliud dū psallitis q̄ qd̄ psallitis cogitetis. Sȝ heu
heu ī hijs īueniūt' multi canonici nō mediocrit' defectuo
si. qz et nīs cursorie psallūt. nc ꝯuenient' pausāt ī me
dio. nc disciplinate reuerent' ac deuote stant corā deo.
sȝ potius dissolute. icustoditi ī visu. icōpositi ī moribȝ.
proni ad leuitates. ad risus ad fabulacōes. q̄ et faci
lit' se a diuinis absentāt. tarde veniūt et exeūt an̄ fi
nē. Et quō possūt ad sensū qz ītenti. q̄ tū idistīcte atqȝ
celerrime proferūt sacra vba. Utinā hij attendāt qd̄ dcm̄
ē. Maledcūs homo q̄ facit opus dei negligent'. Et qd̄
ꝑ ysaiā dn̄s dixit. et repetiuit xp̄s ī ewāg° allegauit.
Populus hic labijs me honorāt cor aūt eorū longe est
a me. Quid mirū si sūt isti indigni sūmo. q̄ ea q̄ carnis
sūt tā exq̄site exercet. tū qz diutine talibȝ imorant' q̄
tarde nimis cantāt matutinas. easqȝ sicut et ceteras
horas velocissime soluūt. ī fine aūt prandijs cenis ꝯui
uijs societatibȝ ꝯfabulacōibȝ ludis et iocis multo diu

cius sedent q natiua regunt. necitas postulet racio dic
tet. Porro de hys q dei sut et aiarum concernut salu
te cito nimis expedivit se. Divino pursa e vita istor. ió
resipiscant. nec divino obsequio et honorificencie creatoris
subtrahat debitu tpis. s principaliora principalius dilige
cius maturius exequat. Interea quida canonici divino
no cantat qmuis i choro steint. s pueris et cantoribz id comut
tut. Consuetudo illa videt esse corruptela no lex. nc ex
devocioe et humilitate s magis ex elacioe. abusu et acci
dia processisse videt. cu et oli no solu cathedralium ecclesiarum
canonici. s et ipi psules sci. cu choro psalle soliti fuerit.
Attendat hy qd ait aptls. Cum no laborat no mandu
cet. Ipe ne bnficiu ad officiu ordinat. Nec ecclastica red
dity n officiatibz et laborantibz i divinis debent. An discantus
i divino obsequio sit commendabil et devitand i cantu. Ar. lo xx.

Queadmodu i summa vrtutu et viciorum habet. circa
cantu reprehensibile e. qre voce nimis blanda
ad gloriandu vel ad oblectandu. Un ait greg9. du blan
da vox qrit. cu vita deserit. Sili i cantu rephesibil
e nimia exaltacio vocis. et ite inundacio ei9. Anticipacio
q et loga i fine ptractio atqz omissio pause i medio.
marie ac indisticta et nis velox placio. Interea qri pt.
an discantus seu fractio vocis laudabilit admittat in dei
tatis obsequio. Quo circa i pfata nobili scribit summa.
Rephesibil videt esse i cantu fractio vocis. Un i legen
da sci habet sebastiany. Putas ne illu int xpicolas
numerandu. q tonsore diligit. coma colit sapoes qrit
et voce frangit. fractio vocis. signu videt cu fracti.
Queadmodu rephesibil crispacio crinium in hoibz.
corrugacio vestiu i mulieribz. sic et fractio vocis i can
tatibz. Et sicut ventus solet face crispacione i aq. sic
vetus vanitatis hac crispacione fractioneqz vocis face
solet. Hec i summa pfata cum attestat. q quida q ad tpis
sic cantare csueverit. fatent supbia et quada lasciviam
ai i huius cemoi cantu csiste. Porro si aliq mo debeat
excusari. no videt excusabil q commedabil ee. n p de
vocioe excitanda ordinet ac fiat. Na qda ex melodys

ad contemplaciones et devocionem fortius excitat. Unde et organa habet ecclesia. Si vero fiat ad oblectandum auditum. et presertim ad complacendum presentibus etiam mulierculis. non dubium. quin reprehensibile existet. cum et sanctus dixit augustinus. Quociens me plus delectat cantus quam sensus seu id quod cantatur. tociens me penaliter peccare fateor. et tunc mallem non audire cantantem. Denique quamvis discantus provocat spiritualiter quosdam ad devocionem et contemplacionem celestium. multum tamen tenorem videtur ac impedire ab advertencia sensus etiam proprie oracionis quam audit et orat. Hinc sanctus ait bernardus. Parum prodest voce sola cantare sine cordis attencione. Deus enim cum non abscondit quare illicite pretendit. non querit vocis lenitatem. sed cordis puritatem.

Contra excusaciones quorundam excusancium se ab observacione eorum que dicta sunt ad canonicos pertinentes quia honestas ecclesie ut dicunt aliud iam exigit quam olim.

Recte deprecatus est deum psalmista dicendo. Ne **ps. cxl.** declines cor meum in verba malicie. ad excusandas excusaciones in peccatis. Hec quippe excusaciones incorrigibiles efficiunt multos. Non ergo excuset se quispiam ab observancia predictorum. dicendo. non possumus modo vivere sicut predecessores nostri olim vixerunt. et esse contenti nativo victu simplicique vestitu et beneficio uno. sed propter honestatem ecclesie pluribus indigemus. et hospitalitati nos vacare oportet. atque vestiri. refici. incedere. iuxta decenciam nostri status et gradus ac ordinis. et tenere familiam. Itaque hiis et consimilibus excusacionibus cavillacionibus persuasionibus quibus multi seipsos fallunt. est tenendum. quod utique canonici et omnes in sacris ordinibus constituti vivere debent vestiri nutriri progredi cum omni et grandi honestate atque decencia vocacionis et status sui. sicut exigit gradus et ordo status ac dignitatis eorundem. sed utinam tibi et vere comprehendat quid ad veram pertineat honestatem. et ad eorum decenciam ac ornatum. Etenim quemadmodum convenit virtuti. convenit vere et appetibili honestati. Bonum namque honestum secundum philosophos atque theologos appellatur. quod propria bonitate et vi allicit appetitum trahitque se appetendum. ut sapiencia sciencia et virtutes. quemadmodum in exordio libri de anima tangit philosophus. Hinc ait ysidorus. quod honestum dicitur quasi status honoris. Honor autem debetur sapiencie ac virtuti. primo et dignitati. que sapiencia ac virtutibus est ornanda. Ideo quemadmodum convenit sapiencie ac

vitu i[n]honestu[m] e[st] reputandu[m]. n[e]c v[er]e honestu[m] censet[ur]. Hec
honestas eccl[es]ie ministroru[m] sita e[st] i[n] vera et s[an]c[t]a humilitate. i[n]
fere[n]ti pacie[n]cia. i[n] mansuetudi[n]e pietate obedie[n]cia caritate. i[n] o[mn]i casti
tate maturitate sobrietate exe[m]plaritate. i[n] v[er]a iusticia mi[sericordi]a
liberalitate ceterisq[ue] virtutib[us] donis et gr[ati]is sp[irit]us s[an]c[t]i i[n] t[er]re
nor[um] co[n]te[m]ptu i[n] co[n]te[m]plac[i]o[n]e ac desiderio di[vi]nor[um]. no[n] i[n] sup[er]flu
itate curiositate p[re]ciositate mollicie delicac[i]o[n]e vestime[n]tor[um]
ciboru[m] potuu[m] et domor[um]. no[n] i[n] gra[n]di familia. habu[n]da[n]cia equ[orum].
multiplicac[i]o[n]e utensiliu[m]. In hiis q[ue] v[er]a [con]sistit decencia et or
nat[us]. De q[uo] ad thymotheu[m] scribit ap[osto]l[u]s. ut mulieres ora[n]t i[n] ha
bitu ornato. id e[st] humili simplici et devoto. no[n] curioso p[re]cio
so p[ro]porciato. cu[m] sacratissi[mu]s pri[n]ceps dicat ap[osto]lor[um]. No[n] i[n] veste
p[re]ciosa a[u]t margaritis. In hoc [er]go [con]sistit canonicor[um] et sacerdo
tu[m] honestas. ut iux[ta] [christ]i et s[an]c[t]or[um] p[at]rum p[re]cep[ta] decreta et ca
nones viu[er]ent. qua[n]tu[m] eis m[od]o possibile e[st]. et sua exe[m]plari
tate maturitate et sp[irit]ualitate edificent pleb[e]m. et bon[us] [christ]i
odor ex[s]ista[n]t. ac deu[m] glorificent viue[n]do. et seruie[n]do altissi[m]o
i[n] o[mn]i castitate sobrietate. ac diligenti di[vi]ni officii p[er]soluc[i]o[n]e.
i[n] vestitu humili et decenti. i[n] caritate pietate ceterisq[ue] p[re]clar[is]
virtutib[us]. sicq[ue] pri[n]cipi d[omi]no pontifici mag[ist]ro i[n]stitutori ac
legislatori suo ih[es]u [christ]o se [con]formet subdat obediat. In o[mn]i
eni[m] g[e]n[er]e et ordi[n]e e[st] unu[m] p[ri]m[u]m et maxi[mu]m. q[uo]d e[st] i[n]feriorum ac
sequ[e]ncium regula ac mensura. ita q[uod] qua[n]to pl[us] [con]formant[ur] et pro
pinquant illi p[ri]mo. ta[n]to i[n] suo g[e]n[er]e ac ordi[n]e p[er]fecciora [con]sistunt.
qua[n]toq[ue] pl[us] a p[ri]mo illo recedu[n]t distant dissimilio[r]a v[er]o fiu[n]t. ta[n]
to i[m]p[er]fecciora redduntur. Cu[m] [er]go i[n] o[mn]i eccl[es]ia et p[o]p[u]lo [christ]iano [christ]us
sit p[ri]mu[m] et maxi[mu]m mensura et regula univ[er]sor[um] fideliu[m]. ta[n]to fi
deles su[n]t honestati[us] decenti[us] atq[ue] ornaci[us] [con]u[er]santes. qua[n]to pl[us]
[christ]um sequu[n]tur. in q[uo] su[m]ma fuit honestas. et honestissima vita
i[n] p[re]i[n]ductis virtutib[us] sita. Ideo i[n] hoc v[er]a [con]sistit ministroru[m]
eccl[es]ie et canonicor[um] honestas. ut [christ]i humilitate[m] caritate[m] iusti
cia[m] exe[m]plaritate[m] mi[sericordi]a[m] sobrietate[m] mu[n]dicia[m]. iux[ta] s[an]c[t]or[um] p[at]rum cano
nes et decreta sequa[n]tur. no[n] ut delicate cotidie epulent[ur] sicq[ue]
ad libidine[m] i[n]calescant. n[e]c ut cultis vestib[us] i[n]dua[n]tur. s[ed] p[re] vulgo
ta[n]to sint virtuosiores humiliores castiores magisq[ue] sobrii. qua[n]to
i[n] alciori sunt statu gradu ac ordi[n]e [con]stituti. Denique experien
cia docet. q[uod] q[ui]da[m] canonici q[uon]i[a]m heu pauci talit[er] [con]u[er]santes.

multo plus diligunt honorant et reputant a populo quam ceteri. Ceterum
vero superfluitas curiositas preciositas vestium clericis prohibe
antur. patet ex decis supra ar. lo decreto. quod inter alia continet. Omis
iactantia et ornatura aliena est ab ordine sacrato. eos quoque
episcopos et clericos qui se claris ac fulgidis vestibus ornant emen
dari oportet. Olim enim omnis vir sacerdotis id est in sacro ordine constitu
tus cum mediocri et vili veste conversabatur. Postremo prefata
tempore honestate sancti apostoli sunt secuti. deinde sancti episcopi cum clericis
suis non solum durante persecucione ecclesie. sed et postea diu. primo
temporibus sancti gregorii et postea tempore sancti bernardi quando ecclesia fuit
in statu et gloria multo eminenciori quam modo. sancti patres iam nominati
vehementissime reprehenderunt clericos et ministros ecclesie de eorum
curiositate superfluitate dissolucione avaricia carnalitate. asse
rentes quod ad simpliciorem victum et vestitum. et certas observa
cias virtuosas pro actus obligarentur. Non ergo excusent se. sed
quantum eis pro nunc extat possibile. ad vitam et honestatem
veram se donent. prout in exordio tercii decretalium. aliisque
sacris patrum ac summorum pontificum decretis et canonibus continetur
atque iubetur. De periculositate pluralitatis beneficiorum. capitulum xxvi.

Multiplicatur iam consuetudo est. quod multi curati et sobrii tene
antur ex canonica et omnes in sacris constituti ordinibus. quod
licet eciam fastum superfluitatem et pompam mundanam teneant
in vestimentis utensilibus habitaculisque vitare. simplicia victu
et vestitu contenti. Ergo si sic agerent. non dubium quin medio
cri beneficio contenti essent satis provisi. sed quia predicta non servant.
primo statum militarium ac divitum seculi huius habundare volunt
in omnibus. et multa lauta ac preciosa genera alimentorum. multa muta
toria vestimentorum. supellectilem habundantem provisionem quoque com
itiva periculosa volunt habere. non mirum quod plura satagunt beneficia
comparare. Verum quam periculosa sit ista pluralitas. viri catholici
et fervientes profundi et desuper illustrati. sanctus thomas. wil
helmus parisiensis. auctor summe virtutum et viciorum. editor libri
apum. magister cantor parisiensis. raymundus. et alii quidam scrip
serunt. ex quorum scriptis contra pluralitatem hanc specialem collegi
tractatulum. qui iam a multis habetur. Omnis autem et summa sentencie doc
torum istorum consistit in hoc. quod habentes beneficia plura exceptis
casibus infra tangendis. privant deum suo obsequio. ecclesiam

sciam ɔmebrat ac mutilat. ꝑuado eā suis suppositis ⁊
nūm ministrorū ꝑpꝰ diminuēdo. paupes q̄ ꝑuat suis
eleosinis. defunctos suis suffragiis. fūdatoēs suis ībetis
spūalibꝫ qꝫ subsidijs. Et q̄ tom ɔsiliū ⁊ doctrīa tot solēp
niū ac scōꝝ viroꝝ ꝯ excellenciū doctorū spūalit̄ illuīatoꝝ
plīa bn̄ficia hn̄t ꝗ cupiūt. gradi se ɔmittūt discrīī. qd
nō caret mortali peccō. Hic scribit wilhelmꝰ ꝑisiensis. Rene
ta ecclīastica stipēdia ꝑiculose hn̄t. ⁊ nō ī vē ꝑmeren
tibꝫ ea debent. Jꝑt qd vi tiorali cū tiore ⁊ tremōe pa
puit ea. ⁊ qd residuū eis ē a moderāta ⁊ ꝑsāsa suste
taciōe paupibꝫ erogāt. quorū se procinius iuuat ⁊ suū
supplet defectū. Hinc qꝫ scūs p̄r bn̄ardꝰ testat̄. q̄ clericꝰ
ꝑ sua nccīa sustentacōē ɔpetēciā hn̄s. ⁊ tn̄ plꝰ appetens.
sacilegꝰ ē ⁊ enormit̄ peccās. Insup ut allegatū ē sup
btūs bernardꝰ cuidā illust̄ canōico bn̄ficiū vnū hn̄ti
scripsit. Ergo de bonis tue ꝑbende ult̄ necim victū simpli
cē qꝫ vestitū retinueris t̄. tuū nō ē. furtū ē. rapina ē. sac̄
legiū ē. Quid euidenciꝰ qd terribiliꝰ dici ꝑt valet. Nōne
obduratꝰ ē corde q̄. ista scōꝝ vba nō pondat n̄c veret̄.
Et si ita ē de bn̄ficio vno. q̄ntis furtis rapinis sacilegijs
īuoluūt̄. q̄ vno bn̄ficio ɔpetēti nō ɔtenti plīa hn̄t ꝗ ac
quirē voluūt. Certe si ioꝝ ꝑbabita. nichil iuris ī ecclīasti
cis bonis hn̄t q̄ ī mortalibꝫ iacent peccātis. Hij q̄ plīa bn̄ficia
obtinent n̄c vno dignī vident̄. ⁊ si allegat dispensacōeꝫ.
certū q̄ dn̄s papa cū supbia abiciōe auaicia īcōtine
cia dispēsaē nō q̄at. n̄c eiꝰ dispensacio ī foro ɔsciencio
so ꝗ corā deo excusat. q̄n nō fit ex rōnabili causa. hoc
ē ex vā necitate ꝗ manifesta vtilitate. q̄ ī ɔcessiōe ⁊ pos
sessiōe plurīū bn̄ficiorū neq̄q̄ excusat. n̄c locū habꝫ ex
casus ɔfessī tangēdos. Preterea de iure dīuo nō licet
de tp̄alibꝫ bonis plus affectaē ꝗ q̄rē q̄ expedit aīe per
respcm̄ ad spūalia bona grē ⁊ salutis. hoc ē ad bene
agendū. ad spūalit̄ ɔuersādū. ad btītudinē obtinēdā.
Ergo vnū hn̄s bn̄ficiū ɔpetēs. q̄ro q̄ rōne. q̄ fine. q̄ in
tencōe cupit q̄rit ꝗ retinet aliud; qꝫ ꝗ io ut ī tp̄alibꝫ plus
habūdet. qd ɔstat sibi illicitū eē. cū iā de vno ɔpetēciā
habeat. vel ut spūalius ɔuset̄ atqꝫ ī carismatibꝫ grē ac

v̄tutū ap̄lꝰ crescat. qđ dici nō valet. qm̄ redditꝰ sibi ꝓuēi
entes ex plalitate bn̄ficiorū īferūt ei īquietudinē sollicitu
dinēqꝫ maiorē. ⁊ sūt ei occasio sūptuosiꝰ carnaliꝰqꝫ
viuēdi. Ampliꝰ wilhelmꝰ pisiensis ⁊ actor sūme v̄tutū
⁊ viciorū mltiplr̄ pbat. q plalit bn̄ficiatꝰ ex casꝰ tāge
dos. ad tot paria horarū tenet qt bn̄ficia hꝫ. sic qꝫ coti
die tot mortalia pcc̄a icurrit. q̄ qdā tā mltiplicāt mortalia
qt cotidie horas omittit. Dicūt qꝫ pfati doctores ac alij
mlti. q cōiugꝫ ē ī mortali pcc̄o. tociēs peccat mortalit. quociēs
cupit q̄ reqrē nitit ecclāstica bona. cū sit eis idignꝰ. ⁊
illa veris dei ministris sint deputata. Postremo casus
ī quibꝫ licet magis q̄ vnā hr̄ē eccliā seu pbendā. Scđm
raymūdū. iohē. bartholomeū. sūt isti. Primꝰ. dū vna
p simplici victu ⁊ vestitu psone nō sufficit. Scđs. cū vna
dependet ex alia. Tercꝰ ppt raritatē paucitatēqꝫ psonarꝫ.
Quartꝰ. si ecclā sit annexa pbende q̄ dignitati. Quītꝰ. si
qs habeat vnā titulatā ⁊ aliā ex causa iusta cōmedatā
ad tps. quousqꝫ cesset huiꝰmoi causa. Potest aūt ⁊ sextꝰ casꝰ
adiungi. ut cū qs clericꝰ deseruit coī bono ecclē ī legacōe
q̄ diu sic seruit. Interea. qntū ī v̄tute sufficiat vni ca
nonico p sua cōpetēti sustētacōe ac statu decēte. facile pt
pcipi. si pīnducta pensent. vꝫ qm̄ sobrie caste humilit
moderate ⁊ exemplarit viuē obligetr. Primo expiencia docet
qm̄ modica redditꝰ sufficiat nōnullis canonicis ac sacerdo
tibꝫ ita viuētibꝫ. Nō tn̄ negandū ē qm̄ sublimiori psone
de pinguiori bn̄ficio sit puidendū. Sꝫ plalitas bn̄ficiorū
ex casus pfatos tpr̄ piculosissīa reprobat. atqꝫ ab oībꝫ
vē iustis ac timoratis scđm pallegatos doctores vitat. Qua
lr̄ sacerdotes ⁊ canonici debeāt seruarē hospitalitatē. cł. lꝰ
Rursus plalitatē bn̄ficiorꝫ suorꝫ excusāt sac xxvij.
dotes ⁊ canonici qdā pfecti plati dicentes. oportꝫ
nos hospitalitatē exhibē honestā. pmo ⁊ p iocertis hospi
tibꝫ spaciū hr̄ē. Ut igit qlis sit excusacio ⁊ cauillacio ista
pateat. tāgendū ē. ad qlē hospitalitatē sūt obligati. Ad
cā utiqꝫ q ē vnū de septē opibꝫ mīe. de q xp̄s ī die
iudicij phibet se dicturū. hospes fui ⁊ nō collegistis
me. qđ ī psona mēbrorꝫ suorū vꝫ paupm ⁊ idigēciū
dicet. nō ī psona diuitū ⁊ potētū. Timeant g° canonici
⁊ ministri ecclē. si nō ī suo hospicio susceperit et pie

tractauerit ac repausauerit pauperes et medicos. Quid ad
hoc indebitum quod tales medicos dedignatur penitus hospitare.
eis quia satis de suis pacere sicut panem de laborum reliquias lar
giuntur. Diuites vero et magnates principes et officiatos susci
piunt tueretur. tractant solempniter. preciose et laute reficiunt.
molliterque repausant. Audiat hic et formidet. atque ipse conue
tur. quod christus in euangelio loquitur. Cum facis conuiuium noli vocare cog
natos diuites et potentes. ne fiat tibi retribucio in hac vita.
sed voca pauperes et debiles. cecos et claudos. et beatus eris. quia
non habent retribuere tibi. retribuetur enim tibi in resurreccione iustorum.
Ecce aperta sentencia. salubrisque doctrina. Decruptum non ita intelli
genda sunt ista. quin canonici sacerdotes et religiosi licite inten dum
possint ex pia et racionabili causa hospitalitatis decentis
diuitibus potentibus presidentibus et cognatis impendere. quod tamen raro
est sine excessu ac pompa. agendum est intencione sincera. ne de
rogetur pauperibus et forefiat iusticie. Denique sicut iam dictum
est sepe. ecclesiastici redditus sunt patrimonium christi. eleosine pau
perum stipendia ministrorum egencium. Ideo in usus illorum sunt con
uertendi pro maxima parte. cum sanctus dicat ieronimus. Sacrilegium est res
pauperum non pauperibus erogare. et denuo prestat. Varia
sunt. prouentibus maxime diuitibus dare. et demonibus immolare. Huic
consonat quod supra ex verbis allegatum est sancti bernardi dicentis. Res
pauperum non pauperibus dare. sacrilegium crimen esse dinoscitur. Pro
mia etenim pauperum sunt facultates ecclesiarum. et sacrilega eis cru
delitate subripitur. quicquid sibi ministri ecclesie ultra simplicem victum
accipiunt et vestitum. Propterea ceruisia glosa ieronimus contra cuiusdam sacerdoti
seu clerico scribens. Communia igitur detestare et vita. maxime
horum qui honoribus tumet. Turpe est enim fores sacerdotis pau
pis christi crucifixi. lictores principum et milites excubare. Item.
Quos autem qui stipendiis templi et hiis que conferuntur ad usus ecclesie
abutuntur in aliis rebus quibus suam expleant voluptatem. similes sunt scri
bis ac phariseis et sacerdotibus iudeorum. Enormiter ergo peccat
qui de bonis ecclesie thezaurizat. hereditatia emunt que suis relinquat
cognatis. ne dicam filiis et filiabus. Aut vana et seculari hospita
litate vtitur. aut qui cotidie celebrat cum militibus suis cenas et so
cius atque diuitibus. pro quibus et preparat sumptuose et vix sine hos
pitibus talibus presumit comedere. aut inuitatus ab aliis mox accessat
et epulatur cum illis. cum tamen hec omnia valde sint prohibita clericis.
dicente sancto ysidoro. quod allegatur eciam in decreto. Clerici con

via publica fugiat, privata non tamen pudica sed et sobria colant.
Primo convivacio talis omni christiano est periculosa, cum devocionem ex-
tinguat, compunctionemque dissipet. Primo luxuriam nutriat, verba in-
ania, iocos et risus, dissoluciones quam plurimas, omissiones operum
bonorum solidas et yquas, ac viciosa temporis deductiones ha-
beat sibi annexas. Sicque timore dei expulso obtenebratus
miserrimus homo omnino fit immemor sue salutis. Ideo sanctus
Crisostomus et alii quidam sancti numquam acquieverunt cum invitantibus man-
ducare, nec convivia celebraverunt. Fuge ergo o christi sacerdos o
minister ecclesie periculosa frequencia lauta convivia, et canisticam bo-
no iuste distracte ac pie expende. Adverte ac pensa quod quidam
devotus et magnus locuplesque prelatus ex consciencie remorsu com-
punctione ac divina illustracione disseruit. Dives factus sum ut
fierem spiritualis minister. honores adeptus sum ut prodessem deo. sequor
curias principum, veteris magnatum consiliis. in hiis patrimonium christi
dilapido. Quid de hospitalitate dicam que mixto hospitalitas
pocius quam hospitalitas censetur. Christus enim causa non prestat ei, sed
glorie vane obtentus. Divitibus quidem in hospicio cum honore
et reverencia susceptis, in omni opulencia delicie apponuntur de
vel at patrimonio crucifixi. Christus vero sel' crucifixus in ligno semel, in membris suis.
pauperibus crucifigitur seu torquetur in luto. in quibus qui omnino
nudus qui in semirutis vestibus qui fame qui frigore tremens
est. De hiis que in eius dantur canibus, solacium sue angustie postu-
lat, et non est qui moveat sic contricione cordis. Talis hospitalitas ho-
dierna in qua divites ad gloriam deorum splendide epulantur,
et christus qui mitis est, contemptu inedia et nuditate afficitur. Ergo
ut oblitus terribilium iudiciorum dei et immemor anime mee sedeo
tamquam balthasar in medio conviviorum vasis dei abutens, et patrimo-
nio pauperum in convivia christi. Interim exeunt de domibus hos-
pitum garciones onusti cibis et ebrii, ut de superfluitate illorum
generatur pauperibus cumulacior materia doloris atque tormenti.
Sub huius false hospitalitatis pretextu vicecomitibus forest-
tariis et certis officialibus qui pocius officiendi hominibus tamquam
dominis et magistris omne humanitatis officium exhibetur. Ponet tamen
querela de inofficioso, totaque hospitalitatis gratiam ingratitudo
putet. Nam ardutending usque ad nauseam et vertiginem capitis
cum hospitibus suis bibendi bella continuet. Hec omnia iudica-
bit cuius iudicia sunt occulta, et ideo magis timenda. Sumptus
tamen detestabiles et enormes non de proprio labore qui patrimonio
fiunt sed de elemosinis pauperum et fidelium et de oblacionibus

⁊ decimis ⁊ de tributis egenciū aīarū. de exactioībꝫ ⁊ op
p̄ssioībꝫ pauꝑm. Qui ī sudoꝛe vultꝰ nr̄i pane nr̄o vesci
debuimꝰ. laboꝛes miserorū nob' ad delicias vsurpamꝰ. atqꝫ
ī ebrietate ⁊ crapula sudoꝛē bibimꝰ alienū. Ille q̄ ītuet
abissos ⁊ sedet sup cherubin iudicabit causas pauꝑm. q̄n
stabit ī mag̃ ꝯstācia adūsꝰ eos q̄ se angustiauerīt. ⁊ eoꝝ
stipendia ꝯsūpserunt. Ubi ē quoso vbū illud ꝓphe. Dispsit
dedit paupibꝫ. Porro nos nec diuitibꝫ dare. nc ligna in
siluā ferre. nc aq̄s ī mare effūdere oportebat. O qm̄ bene
ītellexit ꝑlatꝰ hec loquēs. quid sit hospitalitas vera. q̄
vtiq̄ ē q̄ actꝰ virtutis ⁊ ex caritate ac pietate nō ex vanita
te q̄ ciuili affectiōe ē exhibeda. ⁊ qualr̄ bonis ecclesiasticis
sit utendū. Postremo nō solū hospitalitate laudabile.
s3 cetā q3 mie opa tā spūalia q̄ corꝑalia ꝓ posse suo ex
hibeat clericꝰ liberalr̄ caritatiue ac pie. atqꝫ ī p̄mis domibꝫ
suis efficaciꝰ ꝑsint. domesticos suos factis ⁊ vbis edifi
cando. peccatores caritatiue ac strēnue corripiendo. pie et
humilr̄ discrete ⁊ iuste se habēdo ad oēs. An canoīci ⁊
ministri eccle q̄ de suo patrimonio se pnt sustētare licite di
tāt ī usꝰ suos bona eccle. Articulꝰ xxiiij.

Quēadmodū recitat augꝰ. ⁊ thomas allegat. non
solū ꝓph̄. s3 ⁊ scōꝝ patrū vba ⁊ facta ad imitacionē
⁊ auctoritatē trahenda sūt. Securiꝰ q3 ac salubriꝰ creditr̄
ac patet dictis scōꝝ ꝑ quos locutꝰ ē spūs dei. q̄ scolasticoꝝ
quodā. q̄ suo magis q3 expedit credūt ⁊ innitūtr̄ ingenio
auctes scōꝝ ad sua ītorquētes opiōne. Cuius g̃o de
ꝓposita q̄stiōe q̄dā dicant scholastici. posse id licite fieri.
ꝯsulcius tn̄ credendū ⁊ standū ē vbis ieronimi ⁊ bnardi
p̄mo ⁊ summi pōtificis vtriqꝫ ꝓsperi. Ait em damasꝰ pp̄.
Qui bonis parentū sustētari pnt. si accipiūt qd pauꝑm ē sac
legiū icurrūt. Ieroꝰ q3. Clericꝰ igr̄ q̄ de bonis suis pt sus
tētari. si accepit qd pauꝑm ē. sacilegiū ꝯmittit atqꝫ
ꝑ tale abusū iudiciū sibi manducat ⁊ bibit. Si eges ⁊ ac
cipis. das magis q̄ accipis. Si aūt nō eges ⁊ accipis. ra
pis. Ꝯsentit eciā ꝓsper. Nō ē meū dicere quale crimē ꝯmit
tat. q̄ cū de bonis suis viuere possint ecclesiā. eā suis g̃
uat expēsis. Et cursꝰ nobilr̄ loq̄tr̄. sicut ⁊ ī decreto
allegatr̄. Nō ut possessores s3 ut ꝓcuratores scī vi facul
tates eccle possidebat. ⁊ ideo sacetes nichil aliud ee
res eccle n̄ vota fidelium. ꝑcia peccatorū. ⁊ patrimonia pau

pm. nō eas vendicauerūt ī vsus suos ut ꝓpriās. ſ; ut ɔmeda
tis pauperibꝫ diuiserūt. hoc ē possidēdo ɔtēpnē nō sibi sed
alys possidē nec habendi cupiditate eccliē facultates abire
ſ; eas pietate subueniendi suscipe. Quod habꝫ eccliā. cū
oībꝫ nichil hn̄tibꝫ habet cōe. nec aliqd debꝫ eis q̄ sibi
de suis sufficiant erogare. cū nichil aliud sit hn̄tibꝫ dare
qm̄ ꝑdē. Vere q̄ racionabilit̄ sci viri istud ꝑsuadet et asse
runt. Unde s̄cs bernardus ut tactū ē sepe affirmat. q̄ res pauperm
nō pauperibꝫ dare. sacrilegiū ē. Cum aūt de patrimonio suo seu
ꝓprys rebꝫ sustentare se valet. paup nō reputat̄. nec idigēs
rebꝫ eccliē. Horū utrāqꝫ p̄rem sācrū sentēcys statur securius.
q̄ alioꝝ alit̄ opinancium alitqꝫ agencium. Interea si obiciat̄ p̄dcīs.
q̄ bona eccliē sūt ministrorū eius stipendia. et faciunt ea sua
deo atqꝫ eccliē seruiendo. Rndēdū ē q̄ sūt stipēdia mini
stroꝝ idigenciū eis. si aūt nō idiget ipsis faciunt ea sua sic ut
pauperibꝫ eroget ea. nō ut ī suos vsus illa ɔuertat. Cū ei
tpalia ad spūalia ordinet. qui tpalibꝫ nō indiget. nō
habꝫ ea ɔuertē ad suū ꝑfectū in spūalibꝫ donis. sicut
q̄ sanus ē medicinā nō eget. Nec ei fit iniuria si tpalia
illa nō accipit ad ɔmoda sua. ſ; ꝑmiet̄ spūalia ac diuina
incōmparabilit̄ tpalibꝫ digniora. Postremo ɔstat ex
introductis. quātis se exponat periculis q̄ eccliasticis bn̄fi
cys bn̄ ꝓuisi. eoꝝ se sustentat redditibꝫ. suumqꝫ patrimoniū
largiunt̄ suis ꝓpinqs. eciā q̄uis iux̄ suū statū satis ha
beāt. Nec min9 dampnabiles sūt q̄ vna cū bōis eccliē
suū patrimoniū īmoderāte carnalitqꝫ ɔsumunt. Postremo
dcīs ī istis duobꝫ articul̄ ɔsonat. q̄ venerabilis vir mgr
gerhardus groet affirmat. Nulla bona eccliē sn̄ peccato
mortali ī comessacōibꝫ diuitū pnt ɔsumi. q̄ sūt deputata
pauperibꝫ. et sūt de patrimonio crucifixi. et ꝑ xp̄i passione nobis
acq̄sita. atqꝫ de ei9 hereditate. cū nec de eis dare possum9
vtilit̄ amicis n̄ ut indigentibꝫ ꝓpt̄ xp̄m. Qualis ee debeat canonicoꝝ p̄latus. Articulus xxxv.

Hoc vniūsalit̄ verū ē. Iux̄ diui dyonisy documēta. q̄ ī oī statu gradu et
ordie p̄sides debeat ēē tante ꝑfcōnis ī sua vocacōe. ut
de plenitudie spūal̄ opulēcie ac v̄tuositatis sue subditis
suis possit influere. eosqꝫ purgare illuīare ꝑfice ad viuē
dū ɔdigne iux̄ exigenciā vocacōis ac status ipsoꝝ. Ideo
ī cunctis v̄tutibꝫ exerciciys et obseruancys v̄tuosis que
dcm̄ ē ad canonicos ꝑtinē. oīno exigit̄ decanū ēē ɔple

tū. q̄tenꝰ canonicis suis ꝛ oībꝫ sibi ꝯmissis sit exēplaris ꝛ ꝓbos
ꝓdonec exhortet' efficaciter diligat. publice ꝛ seorsū īformet
deliquētes strenue ac discrete corripiēs. ꝛ q̄ntū sī pt casti
gans. disciplinā q̄ꝫ faciat obseruari ī choro ꝛ dissolucōes ac
fabulacōes vitari tā ibi q̄m ī tota eccl̄a. ꝑserti tpibꝫ diui
officy. nc ꝑmittat quēq̄ȝ subditoꝝ suoꝝ lasciuū quid ibi ꝓ
ferre nc v̄ba illicita oīqꝫ loco ꝛ tpe eciā. ꝛ ī mēsa se ꝓ
beat exēplarē. ꝛ ab illicitis q̄ntū valet cōp̄mat ꝯnescentes.
īcordiatāqꝫ v̄ba abscidat edificatoria ꝓponēdo. totisqꝫ virbꝫ
studeat ꝛ ꝓcuret ut diuinū officiū integre ac distincte de
uote ac reuenter soluat'. atqꝫ ī ꝓueniendo ꝛ frequētando hōs
canonicas exēplaris eē nō negligat. In cunctis ꝓposse exq̄rat
ītendat ꝓcuret ꝯseruet ꝛ augeat cōe bonū eccl̄e sue ī
spūalibꝫ maxīe. ꝛ ꝓ sibi ꝯmissis oret īdesinēt' ac feruide.
q̄tenꝰ qd̄ corripiēdo ꝛ corrigendo obtinē atqꝫ ipse nō valet.
obtineat vl' orādo. In vestitu cibis ac potibꝫ seruet modes
tiā. Ad celebrādū assidue ac libent' conet' se ingitt' ꝑmittē.
Diligētissīe caueat ne ꝑ īcōtinēciā ꝗ diffamiā ꝗ alio mō
aliquē scādalizet. nc solū sit castꝰ ꝛ sobrius. sꝫ ꝛ castita
tis ꝛ sobrietatis exēplar. ꝛ tanto ꝑ ceteris sit custoditꝰ. deuo
tꝰ ac humilis. q̄nto ꝓ pluribꝫ rōnē habet. reddē iudici
adorādo. ꝛ qr gr̄a īdiget ap̄lice. ad quā ꝓfunda ꝛ ingens
neccia extat humilitas quā īcessabilit' āplectat'. ꝛ corā deo
ꝛ hoībꝫ decet' ondat ī v̄bis apparatu īcessu ~~victu~~ ves
titu victu ꝛ factis. Solent eq̄dē quedā elacio ābicio va
na glā auaricia ꝑsidētibꝫ īsidiari. misce ꝛ subītrare nisi
sint ī tiore dī ꝛ exercitacōe ītua bn̄ fundati ac stabiliti.
sicqꝫ pro eo q̄d v̄bent humiliōēs frequēt' fiūt elaciōēs. Et q̄dā
ex humano tiore fauoē ꝗ viciosa tradicoē omittūt fine ac
ꝑtine correpcōis īple ꝓceptū. ad qd̄ tū ex caritate q̄ꝫ ex
debito iusticie obligāt'. ꝛ ꝓpu q̄rūt honore. ꝯmoduq̄ꝫ
ꝓuatū magis q̄ꝫ honoificēciā dei ꝛ ciuitatū salute. ad
quē lapsū cū fuerit deuoluti nc suā nc subditoꝝ opant'
felicitatē. sꝫ ābicōē ꝛ cupiditate ceca ꝓcipitāt' ī viciorꝫ
voragine. Hinc ꝛ scs̄ bernardꝰ libro de ꝯsidācōe scp̄sit
eugenio pape. Ideo dnāri affectes hō hoī. ut nō dnet'
tui oīs iniusticia. Nā nullū venenū nullū gladiū t' magis
formido. q̄m dnandi libidinē. Vn̄ ꝛ scs̄ ait greꝰ. Res
humana plerūqꝫ extollit' eciā dū nulla ꝑtāte ꝗ placōe
fulcit'. q̄ntomagis ī altū se erigit cū ꝛ placio se ei

adiungit. Verū vnusquisqꝫ psides totiēs ad apostasie viciū
labit͛ quociēs pesse hoībz delctat͛. ⁊ qui eis nūc delctat pesse.
nō delctabit iudicē xp̄m ↄspicē. Hac vō īsensata elacione
vicē pt̄ platꝰ si rigore diui iudicij potissīe circa platos
atqꝫ īfnalis arbitrate supplicij ac ipē vite defectuositates sa
piet ⁊ frequēt̄ ymo assidue ac pfūde īcueat̄ pondēt ac ipē
dat. Hic ei dignitate sue placois īpūbit grauissimū onus
poci9 q̄ emineciā ⁊ honorē. ⁊ erit sollicit9 cora deo. vbi
attēdēs apli. qz horredū ē icidē ī man9 dei viuētis.
Vidētet naqꝫ q̄ īeffabilit͛ sit enorme atqꝫ dāpnabile ex
platura ↄseq̄ ↄmoda ⁊ honoēs. ⁊ debita officij nō iplē.
n͛ digne gerē dei vices. Con̄ supbiā edificiorum.

Sicut vltic9 ī sua dedāt suīna. dū ea Arl9 xxvj.
q̄ sue ↄpotecie supsūt deia thezaurizat. ul' ī illi
citos vs9 expendūt. sicut q̄ ditat suos ppinquos ā turpi
bz dat psonis. ul' effudat pecunia ī epulis splēdidis seu
glāz scli magnificis sibi suptibz ↄparat. histrionibz dado.
seu amiciciā sibi potentū ac diuitū ↄparādo. supfluāqꝫ
caterua familie ⁊ clientū mltiplicādo. quos preciosis ves
tibz sepe inouat secū ā magnas seu curiosas ⁊ suptuo
sas edificiorū fabricas erigēdo atqꝫ ī ↄsilibz sūt prodi
gi de prīonio crucifixi. Nō solū peccat hoc vicio pdiga
litatis sicut q̄libz q̄ abutit͛ sibi ↄcessis ad usū. ꝫ multū
aggrauat suā culpā. qm̄ subtrahūt res illas hijs q̄bz
debent id ē paupibz. Et hoc peccm̄ vocat scs̄ leo ↄtra
pinā ↄcredētē oēm crudelitate pdonū. ⁊ dicit hoc
sacilegiū eē. Porro aug9 vocat hoc homicidiū. dicēs.
Res a dno paupibz delegata suis usibz īmodeāte re
seruat. tatoꝝ homicidioꝝ ē reus. qūti paupes ī locis ubi
habitat fame obierit. iō ipa tenet ad restitucoēꝫ oīm
taliū. Simlr hij q̄ male ↄcepert bona ecclē ⁊ pferti so
rarie ⁊ alie turpes psone. Hec vltic9 aug9 pba ī tracta
tulo ↄ plalitate bnficioꝝ diffusi9 ↄtinēt. Deniqꝫ con̄
supbiā edificioꝝ ī suīna vtutū ⁊ vicioꝝ īducit. Circa
edificia quiqꝫ sūt rephēsibilia. Pm̄ ē multitudo domo
rū. iux͛ illud ysaie v. Ve q̄ ↄiungitis domū ad domū.
Ita peccātes nō sequūt͛ xp̄m dicētē. Filij hoīs nō ha
bet ubi caput suū reclinet. Scdm̄ ē magnitudo suptuo
sitas ⁊ delectabilitas. Delectabilitas at̄ attēdit͛ circa co

loc̄s atq3 picturas. Hinc ierme xxij het. De q̄ dicit edifi
cabo m̄ domū latā et spaciosā et laqaria facit cedrina pi
ctq3 synopide. Sollicitudo q̄ꝫ et dispsio cū. Hic btissim9
paul9 p̄m9 hēmita a sassio p̄re anthonio visitat9 i̅t̄o
gauit an xp̄iani ad huc pmutt̄et̄ ritu gētiliū i edifi
ciis suptuosis. et audito q̄ p̄mo. defleuit hāc vanitate. cū
xp̄ianorū sit dic̄e. nō habem9 hic locū manēte sȝ fu
turū iq̄rim9. Cap gᵒ canoīca et iust̄ eād̄ i talibȝ imo
deāte exposuit. crudelissia ē rapina et sacilegiū scd̄m ia
dca. et ad restitucōeȝ tenet. q̄ ē facienda paupibȝ. Veruptn̄
tn̄ i hȝs multi eoꝝ excedūt nīs enormit̄.

De qbusdā aliq̄s uitibȝ de plālitate bn̄ficioꝝ vitāda sit q̄ nō cadit dispesaᵒ q̄ntū ad id q̄d i eis ē de iuē nali. Ca. lg xxvij.

Per laxā et irronabile dispensacōeȝ ad magnā ec
clesia deuenit ruinā. certūq3 ē q̄ oli scī et timorati pō
tifices sumu neq̄q̄ admiserut. sȝ pluluerit plālitate bn̄fi
ciorū. q̄ nūc passim ɔcedit̄ vni. p̄mo sepissīe tali q̄ nec
ɔc̄sacōe n̄c scīa dign9 ē vni bn̄ficio. Itaq3 vrban9 papa
ɔstituit. oīno aliquē i duabȝ ecc̄iis itulaī nō liceat. sed
vn9q̄sq3 i q̄ itulat9 ē i ea tm̄ canoic9 habeat. Alia q̄ꝫ
ɔtinet decretal̄. Clericy ab istāti tp̄e i duabȝ nō ɔnuet̄
ecc̄iis. Negociacōis ei ē hoc et turpis lucri ɔmodū. et
ab ecc̄ie ɔsuetudīe penit9 alienū. Vn̄ et decretū gre
gorij pape ē. Singula ecc̄astica iuris bn̄ficia. singul̄ q̄bȝq3
psonis ɔmitti iubem9. Hinc ait bernard9 p ut thomas
allegat. Vn9 i psona nō vn9 sȝ plūes ē i bn̄ficijs non
plures i officijs. erit gᵒ plūes i supplicijs. sicq3 grauissīe
peccat. Hinc venabilis vir eps̄ suffraganē9 actor libri
apū. Volo igr̄ ut q̄cuq3 hec legerit sciat me āno ab icar
nacōe dn̄i m̄ cc xxxviij fuisse p̄isius. ubi venabilis
wilhelm9 eps̄ p̄isiensis ɔuocacōeȝ fecit i fr̄m p̄dicatoꝝ
capīo oīm m̄gr̄oꝝ. ubi pposita q̄stiōe de plālitate bn̄
ficioꝝ. sollenni et lōga valde disputacōe pbatū ē. duo
bn̄ficia dūmō. vnū valēt q̄ndecī p̄isienses libras. cū
salute nō posse tenei. Hoc pfat9 eps̄ cū m̄ltis doctoibȝ
detiauit. Istud i opusculo con̄ plālitate bn̄ficioꝝ plen9
recitaui. Hic grec9 ħnā nouj9 itrogat9 an de plenitu
dīe p̄tatis possit sup plālitate bn̄ficiorū dispensāe.
rndit. Nō possū. n tantū sup veqnciōe detinēcū dis

pensac. Nullg ergo de dispensacoe sectu sua inanis glorie.
Ita dato qd id qd e de iure positiu s. pluralitate
tis bnficioru dispensacoi aplice sedis subiaceat. Id tn qd
ibi e de iure nali ac diuino, no subiacet. Est at ius nale
et diuinu. tpalia no plg appete pcuare tene q expedit ad
utuose uiuedu. seu p respcm ad spiritale bonu ac vera
salute. Hec oia q hic breuit tm tango. i libello con plali
tate bnficiorz hnt diffuse. Et certe i causa hac credendu magis
e psallegatis scis doctoribz et famosis doctoribz et oibz
vre religiosis. qm hijs q duo a plura bnficia hnt qntulibz
docti videant aut boi. qr i causa sua iudicat male. sicq de
iure et odiu pturbt iudiciu. Exhortacio ad clericos. Ar. lg xxviij.

Sanctg et deuotissimg pr bernardg ait. Timeat dei
ca timeat mgri et plati ecclie q i tris scoru quas
possident. tm nq gerut. ut stipendijs q suffice de
beant no contenti. supflua quibz egeni sustetandi erat
ipie atqz sacrilege sibi pcuret. retineat. et i usus sue
milicias ac vanitatis expendunt. dupplici iniqtate pecca
tes. qr et aliena diripiut et sacris seu spiritualibz bonis in
suis vanitatibz et turpitudibz abutunt. Parce obsecro
parce aiabz vris. parce sanguini q p vobis effusg est.
horrendu cauete piculu. ygne q patg e eternu ia declia
te. Fugite de medio babilonis id e de hoc sclo nequa. et sal
uate aias vras. Conuolate ad urbes refugij. id e ad clau
stra vre religiosa. ut possitis de ptitis agere pniaz. et i
pnti obtine graz. ac futura gloria fiducialit pstolari.
Non vos retardet consciencia pccorz. qmubi habundauit iniqui
tas habundare gra consueuit. Nec vos pnie austitas terreat.
neqz ei condigne passioes sut hmg tpis ad ptita culpam
q remittet. no ad pnte gre consolacione q imittit. no ad
futura glaz q nob pmittit. Hec bnardg. Postremo si
canonici et i sacris ordibz constituti itroire cenobia pati no
extant. satagat deo digne ambulare et cusari scdm sue
exigencia vocacois iux forma et constitucoez eis i 3o decre
taliu pmulgata ac iussa iaqz expositam. Consideret
vite pntis incertitudine breuitate fallacia viciorum de
testabile feditate. diuine maiestatis pnicia. pciositate

q̄d tp̄us eis īdulti. ne illud īfructuose expendat. et q̄ ine
tuendū eis īstet iudiciū. qm̄ ad abyssimū īfnale suppliciū.
si qd absit incaute et negligēter duxerit vitā. Cotidie g°
ɔsciās suas examinet et sua mēorēt nouissia. atq̃ p
cettā gradiant vīa salutis. bōis eciā hōrate vtantur.
caste et sobrie exemplarit et deuote iugiter ɔuisent. Cuiusq̃
ɔsummato vite huius curriculo ad bñficiā etne et īcreate
puritatis fruicione feliciter pducant. ad laudē et gloriā
oīpotentis. q̄ est sup oīa deus sublimus et bñdcs. Am̄.

Explicit tractatus mgrī dyonisij carthusienꝫ ī ruremū
da q̄ tractat de vita sacdotū ac canonicorū.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF